Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 293 | Łódź, Czwartek, 20 Grudnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, י״ד טבת תרצ״ה | № 293

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

„אונטערן יאך פון קריזיס
איז צוזאמענגעבראכען די יודישע בעפעלקערונג
מיר מאהנען און פאדערען הילף!"
29 פראצענט לאדזער יודען לעבען פון שטיצע
איכה-רעדע פון דעפוטאט ראטענשטרייך

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט)

בעת דער דעבאטע וועגען דעם ביודזשעט פון מיניסטעריום פאר סאציאלע שוץ, האט גענומען א ווארט דער דעפ. ראטענשטרייך (יוד. קאלא.)

זיין רעדע איז געווען א גרויסער וויי-געשריי פון דער יודישער בעפעלקערונג.

— אזא גרויסע נויט — האט ער צ. א. געזאגט — ווי ס'איז דא ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען איז אין ערגיץ נישט צו טרעפען. עס זענען פארהאן שטעט און שטעטלעך וואו 60 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג האט נישט בוכשטעבליך קיין חיונה. 25 פראצענט פון דער ווארשאווער יודישער בעפעלקערונג גענייסען שטיצע פון פערשידענע יודישע הילפס-אינסטיטוציעס. פון די 350 טויזענד יודען אין ווארשא לעבען 90 פראצענט אין אבסאלוטער נויט. די יודישע געזעלשאפט טוט, וואס זי קען נאר, כדי ארויסצוהעלפען די מענשען פון הונגער און שרעקליכער נויט. די מעגליכקייטען פון די יודישע אינסטיטוציעס זענען אבער נישטיגע. אהן א געהעריגער רעגירונגס-שטיצע וועט מען די צהנדליגער טויזענדער יודען נישט קענען אפראטעווען פון הונגער-נויט. קיין הילף פון דער רעגירונג איז אבער נישט געווען, און ס'איז נישטא. גרויסע שטעט וואס האבען זיך אמאל געבאדען אין רייכטום קומען היינט אן צו קצבה: 29 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז בענוצט זיך מיט שטיצע. אין ביאלא-סטאק — 32 פראצענט, אין ווילנע — 35 פראצ. אין לעמבערג — 55 פראצ. איצט קען מען זיך פארשטעלען די נויט און עלענד אין די קליינע שטעטלעך.

די יודישע בעפעלקערונג — האט ווייטער געזאגט דער דעפ. ראטענשטרייך — איז רואינירט פון דעם איינזייטיגען שטייער-סיסטעם. די יודישע בעפעלקערונג האט צו מעהרסטען געליטען פון קריזיס, און איז פולשטענדיג בעזייטיגט פון יעדער הילף מצד דער מלוכה. יודישע קליינהענדלער, יודישע בעלי מלאכות און ארבייטער פערלירען זייערע ארבייטס-פלעצער מיט יעדען טאג אלץ מעהרער. דער ארבייטס-פאנד טוט גארנישט פאר די יודישע ארבייטסלאזע.

אין פוילען עקזיסטירען 300 גמילות חסדים קאסעס, פון וועלכע 140 טויזענד יודען נעהמען הלוואות. די דאזיגע קאסעס דערהאלטען צעהנדליגער טויזענטער ארימע משפחות ביים לעבען. זיי, די דאזיגע קאסעס, האבען א מלוכה-ווירטשאפטליכע בעדייטונג, און דאך האבען זיי אינם פערגאנגענעם יאהר בעקומען בסך הכל — א סובסידיע פון 75 טויזענד זלאטעס, בעת די מלוכה האט מינימום געדארפט צו געבען א האלבען מיליאן.

ביי דער רעארגאניזירונג פון די קראנקען-קאסעס האבען אממייסטען געליטען יודען: יודישע דאקטוירים זענען פון זיי בעזייטיגט געווארען, און אויף זייער ארט איז, למשל אין יודישען שפיטאל אין ווארשא, האט מען אימפארטירט דירעקטארען פון דער פרעמד.

דעפ. ראטענשטרייך האט געענדיגט זיין רעדע מיט'ן אויסרוף:

— די יודישע בעפעלקערונג איז צוזאמענגעבראכען אונטער'ן יאך פונ'ם קריזיס. מיר מאהנען און פאדערן הילף! די רעגירונג הערט אבער נישט די פאדערונגען און נויט געשרייען פון דער יודישער בעפעלקערונג!

די רעדע פון דעפ. ראטענשטרייך איז עטליכע מאל איבערגעריסען געווארען פון די ענדעקעס.

דער ענדעקישער דעפ. קארנעצקי האט, ענטפערענדיג ראטענשטרייכ'ן געזאגט, אז די 75 טויזענד זלאטעס, וואס די רעגירונג האט געגעבען אויף די גמילות חסדים קאסעס, זענען אויך צופיל... ער האלט, אז דאס שטיצען די יודישע קליינהענדלער שטעלט די לעצטע אין א בעסערער לאגע, ווי די קריסטליכע.

עס האט אויך גערעדט דער סאנאציע דעפוטאט, סאנאיצא, וועלכער האט אויך קריטיקירט די אויספיהרונגען פון ראטענשטרייכ'ן.

צ. א. האט אויך גענומען א ווארט דעפ. לייב מינצבערג, וועלכער האט דיסקוטירט מיט'ן ענדעקישען דעפוטאט קארנעצקי אין דער פראגע וועגען די גמילת חסדים קאסעס.

דער מיניסטער פאר סאציאלע שוץ האט אפגעענטפערט אלע דעפוטאטען.

לײדער האט ער אויסגעמיטען מיט א ווארט זיך אפצושטעלען אויף דער רעדע פון דעפ. ראטענשטרייך.

די ווייטערדיגע דעבאטען
איבער'ן בודזשעט פון מיניסטעריום פאר סאציאלער שוץ

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען דער המשך פון דער דעבאטע איבער דעם בודזשעט פון מיניסטעריום פאר סאציאלער שוץ.

עס האט גערעדט: דעפ. שטשע־קאווסקי (פ.פ.ס.), וועלכער האט אנגעוויזען, אז די קרעדיטען פון דעם הויגען מיניסטעריום זענען צו קליינע אין פערגלייך מיט די גרויסע הצטרכות'ן. דער רעדנער ווייזט אן אויף די דעפעקטען פון פערזיכערונגס-געזעץ און שטעלט זיך געגען דער ליקווידירונג פון דער סאציאלער פערזיכערונג.

דעפ. מאטשולסקי (בעבע) האט אונטערגע־שטראכען די גוטע רעזולטאטען, וואס עס האבען געגעבען די ארבייטס־לאגער'ן פון דער יוגענד.

נאך דער רעדע פון דעם דעפ. ראטענשטרייך, וועלכע מיר ברענגען בעזונדער, האבען נאך גערעדט איניגע דעפוטאטען און דער מיניסטער גופא האט זיי געענטפערט.

90 יודישע עולים פערמשפט פאר „אונלעגאלער" עליה
צו 1 יאהר און צו 15 חדשים תפיסה

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס געריכט האט בעטראכט דעם פראצעס געגען 90 יודישע עולים, וואס זיצען בין איצט אין דער עכו'ער תפיסה פאר אונלעגאלער אימיגראציע. קיין איינער פון זיי איז נישט בעפרייט געווארען. אלע זענען פער'משפט געווארען צו פערשידענע טערמינען תפיסה. 12 זענען פער'משפט געווארען צו 1 יאהר און מאנכע צו 15 חדשים תפיסה. אלע פער'משפט'ע וועלען נאכ'ן אפקומען די שטראפען — דעפארטירט ווערען פון לאנד.

נאך 30 יודישע יוגנגליט זיצען אין דער תפיסה אין עכו און ווארטען אויפ'ן פסק־דין.

גענעץ וועגען אייגענער בירגערשאפט
איז אנגענומען געווארען אין אירלענדישען פארלאמענט

דובלין, 19 (ספ. טעל.)

דער פארלאמענט האט אנגענומען מיט 51 שטימען געגען 36 דעם געזעץ־פראיעקט וועגען אירלענדישער בירגערשאפט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דע־וואלערא דערקלערט: מיר ווינשען זיך, אז פון דער אירלענדישער געזעצגעבונג זאלען דערווייטערט ווערען אלע אנאמאליעס, וועלכע וואלטען געקאנט אונז סוגערירען, אז מיר זענען ענגלישע בירגער.

אמעריקאנער „שווארץ־ווייס"...
אט אזוי זעהט מען נאך אויס ביי דער גאנצער אמעריקאנישער דעמאקראטישקייט

סעלבעוויל, 19 (ספ. טעל.)

א גרויסער המון מענשען האט היינט געפרובט ארײנצודרינגען זיך אין געריכטס־זאל, וואו ס'איז פארגעקומען א פראצעס פון א נעגער, וועלכער האט פערשטעפט א 14־יעהריג ווייס מיידעל.

בעת'ן אפטרייבען דעם המון האט די נאציאנאלע גווארדיע עטליכע מאל געשאסען און פערוואונדעט א פאר מענשען, פון וועלכע איינער איז שוין געשטארבען.

דערזעלבער המון האט פריהער געפרובט ליניטשען אין דער טורמע דעם בעשולדיגטען נעגער. דער המון האט אויך געפרובט אויפרייסען דעם געריכטס־בנין, אזוי אז מ'האט געמוזט איבער־רייסען דעם פראצעס.

קאבינעט-קריזיס אין יוגא-סלאוויען

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע פרעסע פאלגט נאך מיט גרויס אויפמערקזאמקייט דעם פערלויף פונ'ם קאבינעט־קריזיס אין יוגאסלאוויען.

די צייטונגען שטרייכען אונטער, אז דער דאזיגער רעגירונגס־קריזיס קומט נישט אומגעריכט, און אז די פאזיטיווע ערלעדיגונג פון דער יוגא־סלאווישער אנקלאגע אין זשענעווע האט צוגע־איילט דעם לויף פון די געשעהענישען.

בעלגראד, 19 (ספ. טעל.)

מיג. יעווטיטש האט בעקומען פון דעם רעגענט־ראט, די מיסיע צו שאפען א מיסיע צו שאפען א קאבינעט.

שפאנישע רעגירונג פייערט
דעם 800 געבורטסטאג פון רמב"ם

מאדריד, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

די שפאנישע רעגירונג האט פערעפענטליכט א דעקרעט וועגען נעמען אנ'אפיציעלען אנטייל אין די פייערליכקייטען צוליב דעם 800 געבורטס-טאג פון רמב"ם.

לויט דעם דעקרעט וועט די פייערונג פארקומען אין מערץ 1935.

די שפאנישע פרעסע שרייבט, אז דער רמב"ם איז איינער פון די גרעסטע זיהן וואס שפאניען האט ארויסגעגעבען.

ערב דעם פראצעס
פון די בעשולדיגטע אין מארסיילער מארד

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

די אויספארשונג וועגען דעם מארסיילער אטענטאט האלט ביים פערענדיגט ווערען.

דער פראצעס פון די 3 אנגעקלאגטע איב'ם אנטייל אין מארד, מאלני, בענעש און באוואק זאל פארקומען אין מערץ.

די יוגאסלאווישע קעניגין, מאריא, טראגט אריום מיט א ציווילער תביעה.

אביסינישע נאטע צו דער פעלקער-ליגע

זשענעווע, 19 (ספ. טעל.)

די אביסינישע רעגירונג האט צוגעשיקט צום פעלקער־בונד א נאטע, וועגען די געשעהענישען אויף דער גרעניץ פון אביסיניען און דער איטאליענישער דאמיניע.

אין דער נאטע ווערט אנגעוויזען, אז דאס איטאליענישע מיליטער האט אונגעזעצליך אקופירט א טייל טעריטאריום פון אביסיניען.

7 יודישע ראטמענער

זענען נאמינירט געווארען אין ציטווייליגען ווארשאווער שטאט-ראט

ווארשא, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט אין אוונט איז פעראפענטליכט געווארען די פעראָרדנונג פון איבערן-מיניסטער וועגען דער באמינאציע פון ציטווייליגען ווארשאווער שטאט-ראט.

באמינירט זענען געווארען 36 ראטמענער און דערונטער די 7 יודען: ראפאל שערעשעווסקי, ישראל גלאצער, פרנס יעקב טראקענהיים, לעאן בערגמאן, וולאדיסלאוו זיידענבייטעל, מיעטשיסלאוו קאן, אברהם געפנער.

אין דער רעווידיר-קאמיסיע איז מצד די יודען באמינירט געווארען: דער געוו. וויצע-פרעזעס פון ווארשאווער שטאט-ראט, מוריצי מייזעל.

אזוי ארום זענען אויף דער צאהל העכער 3000 טויזענד יודען אין ווארשא, באמינירט געווארען 7 ראטמענער.

קאנדידאטען: געוו. פרעזידענט, איבזש. אלעקסאנדער ארלאווסקי (ענדעק) און מיניסטעריאל-בעאמטער, לאפאטא, (בעבע). אין דער ערשטער אפשטימונג האט ארלאווסקי בעקומען 12 שטימען, און אין דער צווייטער — 13. ביי דער דריטער אפשטימונג האט ארלאווסקי צוריקגעצויגען זיין קאנדידאטור.

לאפאטא האט ביי דער ערשטער אפשטימונג בעקומען 15 שטימען, ביי דער צווייטער — 14, און ביי דער דריטער 16.

צוליב דעם, וואס איז אין שטאט-ראט זענען דא 40 ראטמענער, איז די מעהרהייט — 21, אבער אזוי ווי קיין איינער פון די קאנדידאטען האט נישט בעקומען די נויטיגע צאהל שטימען, איז קיין פרעזידענט נישט געוועהלט געווארען.

ממילא איז שוין אויך נישט געקומען צו די וואהלען פון די וויצע-פרעזידענטען און די לאווניקעס.

די זיצונג איז מחמת דעם אפגעלייגט געווארען. דעם נייעם טערמין פון דער קומענדיגער זיצונג וועט בעשטימען דער לאדזער וואיעוואדע. (א.)

ערקלערונג פון וול. זשאבאטינסקי

וועגען דעם אורטייל פון ירושלימער אפעלאציאנס-געריכט איבער אבא אחי מאיר און חיים דבירי

לאנדאן, (יט"א) דער פרעזידענט פון רעוויזיאניסטען-וועלט פערבאנד וול. זשאבאטינסקי האט ארויסגעגעבען אן ערקלערונג אין וועלכער עס ווערט געזאגט:

די ענטשיידונג פון ארץ ישראלדיגען אפעלאציאנס געריכט, וואס רעדוצירט דעם אורטייל פון אחימאיר'ן פון 21 אויף 18 חדשים שווערע תפיסה און דביריס אורטייל פון 18 אויף 15 חדשים, האט גורם געווען א טיפע אויפרעגונג אין די ברייטסטע קרייזען פון יודענטום. קיינער קאן נישט מסכים זיין, אז אזעלכע מעשים ווי די, וואס זענען אונטערשטראכען געווארען אין דער רעדע פון עפענטליכען בעשולדיגער (שטערונג פון בענטויטשס פארטראג און ארויסרייסונג פון א האקענקרייץ פאהן אין ירושלים), זאלען בערעכטיגען א פסק דין פון שווערער תפיסה, נאך ווייניגער א אורטייל פון אזא דויער און אמווייניגסטען צוליב דעם, וואס אחימאיר איז שוין כמעט א יאהר צייט אבגעזעסען אין פרעווענץ-ארעסט. די דאזיגע ענטשיידונג איז בלויז עלול צו פערשטארקען די בעאונרוהיגונג צווישען יודען, אז די יוסטיץ אד מיניסטראציע אין א"י שטעהט נישט מחוץ פון פאליטישע נטיות.

אבער דער דאזיגער אורטייל איז מעהר ווי אנ'עוות הדין: ער איז שלעכטע שטאטסמאנשאפט. דורך ציוניסטישע לידער ווערען איצט געמאכט גרויסע אנשטרענגונגען צו דערפיהרען צו אנ'אינערליכער פאציפיקאציע, און מען האט אונז פערזיכערט, אז די הכסטע א"י ארגאנען סימפאטיזירען מיט'ן גאנצען הארצען מיט די דאזיגע בעמיהונגען. אבער די דאזיגע ענטשיידונג פון אפעלאציאנס געריכט מיינט, צוליב בעשיינפערליכע טעמים, דאס לעגען נייע שוועריגקייטען אין וועג פון איינשטעלען א שלום.

די רעוויזיאניסטישע בעוועגונג און פיעלע אנדערע יודען איבער דער וועלט, ווערט לסוף געזאגט אין וול. זשאבאטינסקיס ערקלערונג, פראטעסטירען מיט עמפערונג געגען דעם דאזיגען נקמה זוכענדען פסק דין און וועלען שטעהן ביי דער זייט פון זייערע קרבנות.

צי האט זיך דער מערדער פון קיראוו'ן פערסם'ט?

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

די בערלינער פרעסע איז מודיע, אז ניקאלאיעו, דער מערדער פון קיראוון, איז בעגאנגען זעלבסטמארד אין דער טורמע אין לענינגראד. ער זאל זיך האבען גע'סמ'ט מיט סובלימאט. דער טורמע-וועכטער האט זיך דערוואוסט וועגען דער פער'סמ'ונג ערשט דאן, ווען דער סובלימאט האט שוין אנגעהויבען צו ווירקען. טראץ די בעמיהונגען פון די דאקטוירים, איז איהם נישט געלונגען אפצוראטעווען.

קיין אפיציעלע בעשטעטיגונג פון דער ידיעה איז דערווייל נישטא.

די שטעלונג פון וואטיקאן צו דער סאאר-געביט-פראגע

רוים, 19 (ספ. טעל.)

אין שייכות דערמיט, וואס איבעריגע צייטונגען האבען מודיע געווען, דאס גרויסע דייטשע קרייזען האבען אויסגעאיבט א שטארקע השפעה אויף דער בעציהונג פונ'ם וואטיקאן צו דעם סאאר-געביט-פראבלעם, ערקלערט דער „אססערוואטארע ראמאנא", אז די דאזיגע אינפארמאציעס זענען אומגעגרינדעט. דער וואטיקאן איז און וועט אויך אויף ווייטער בלייבען שטרענג ניטראל און אביעקטיוו.

די לויה פון די לאנגוועדעל-קרבנות

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

נעכטען איז אין סטאדע היגטער ווערדען פאר געקומען די פייערליכע לויה פון די קרבנות פון דער קאטאסטראפע הינטער לאנגוועדעל.

צו דער דאזיגער פייערליכקייט האט היטלער דעלעגירט זיין פערזענליכען אדיוטאנט, דעם אנפיהרער פון דער אייבער-גרופע, ווילהעלם בריקנער, וועלכער האט אין זיין נאמען בעלייגט א קראנץ פאר דער לויה האבען מארשירט אפטיילונגען פון ס. א. און ס. ס. דעלעגאציעס.

בערנארד קאהן אפגעפאהרען קיין אמעריקע

פאריז, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

בערנארד קאהן איז אפגעפאהרען קיין אמעריקא וועגען דער הילף-אקציע פאר די מזרח-איראפעאישע יודען.

שוועדישער קרוינפרינץ ביי דער כותל מערבי

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש)

דער שוועדישער קרוינפרינץ האט בעזוכט די כותל מערבי. דער גאסט איז בעגריסט געווארען פון א דעלעגאציע פון ועד הלאומי.

איז פאביאניץ, ווי אין לאדז

איז א שווער האבען מיט דעם שטאטראטס פרעזידיום

פאביאניץ, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען איז דא פארגעקומען א זיצונג פון נייעם שטאט-ראט, פארזיצער איז געווען ד"ר אייכלער. אויף דער טאג-ארדנונג זענען געשטאנען די פונקטען: וואהלען פון א פרעזידענט צוויי וויצע-פרעזידענטען און לאווניקעס.

אויפ'ן פרעזידענטען-אמט האבען פיגורירט 2

לאדזער נייעס

נייע אגענטור „ארביס"

היינט קומט פאר די ערעפנונג פון אנ'אגענטור פון דער פוילישער רייזע-ביורא „ארביס" אויף פיעטריקאווער 18, צו דער ערעפנונג קומען צו פאהרען די מיטגלידער פון דער הויפט-דירעקציע „ארביס" אין ווארשא.

די נייע אגענטור וועט בעדינען הויפטזעכליך דעם צפון-טייל פון אונזער שטאט.

אין דער קאמפעטענץ פון דער אגענטור וועלען אריינגעהן: פערקויף פון באהן-בילעטען, שיפסקארטען א. א. צו געניגע נאמינאל פרייזען, דאס ארגאניזירען אינלענדישע, אויסלענדישע און ים-טוריסטיק, ווי אויך דערלעדיגען אויסלענדישע פעסער. דאס אלץ וועט דערלעדיגען די אגענטור פון דער פוילישער רייזעביורא „ארביס", פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33 און 249-40.

פאפולערע אויספלוגען קיין ווין פאר 112 זל.

ווי מיר ווערען געוואויר, ארגאניזירט די היגע אפטיילונג פון „וואגאן לי קוק" אין דער צייט פון 6 ביז'ן 13 יאנואר, א 7 טאגיגן פאפולערען אויספלוג קיין ווין, צום פרייז פון 112 זל. אפהענגיג פון די קאטעגאריעס אויף וועלכע עס רעפלעקטירט דער אויספלוג אנטיילנעמער.

דאס פראגראם פון אויספלוג זעהט פאר, דאס בעזיכטיגען ווין מיט אויטאבוסען, אויספלוג נאך סעמערינג, אויספלוג נאך סעל ביים ים, פארען מיט דער בערג קאלפיקא, 50 פראצענט הנחה אין טעאטערס און 60 פראצענט הנחה אויף די עסטרייכישע באהנען צו די נאהענטסטע געגענדען פון ווינטער ספארט. צו דער בעקוועמליכקייט פון די אנטיילנעמער וועט געלאזט ווערען צונאב שלאף וואגאנען צום פרייז פון 20 זל.

איינשרייבונגען אויף דעם דערמאנטען אויספלוג און אינפארמאציעס ערטיילט „וואגאן לי קוק" פיעטריקאווער 64, טעל. 17077 פון 9 פריה ביז 8 אוונט, מ'דארף מיטברענגען, א פאס מיט ביר גערשאפט, מיליטער ביכלעך און 2 פאטאגראפיעס.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
שערפיעז 37 (בענעדיקטא) 6.
נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

Cukiernie „Józef PIĄTKOWSKI"
Poleca na nadchodzące święta: torty, makowce, babki, pierniki, sękacze, czekolady oraz wszelkiego rodzaju wyroby cukiernicze. – – Specjalność: biszkopty i sucharki.
Piotrkowska 76, tel. 211-11 i 221-11 (Ziemiańska)
Piotrkowska 126, tel. 136-33
Plac Wolności 4, tel. 215-63
Pabianice, Zamkowa 7, tel. 114.

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועאפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישע פון 11–1 און פון 5–8 אוונט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 1.30–2.30 מיטאג און פון 5–9 אוו. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
עלעקטראגאליזיען.
פאר אוננבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארט-זאל.

צוליב'ן אבפאהר אויף קורעציע פון אונזער חשוב'ן פרעזעס פון פאריין „לינת משמורים"
ה' בנימין שער
ווינשען מיר איהם א גוטע ערהאלונג.
די פערוואלטונג.

צוליב'ן אבפאהר אויף קורעציע פון אונזער חשוב'ן פרעזעס פון פאריין „לינת משמורים"
ה' בנימין שער
ווינשען מיר איהם א גוטע ערהאלונג און א גליקליך צוריקקומען.
עהרען-מעקרעטער מאיר שמולעוויטש
עהרען-קאסירער נתנאל ליפסמאן.

Dr. **J. Lubicz**
כירורג און ארטאפעד
פאלודניאווא 9
טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען און הארץ-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

צו אלע מיטגלידער פון
„לינת הצדק"
די פערוואלטונג פון „לינת הצדק" מאכט בעקאנט, אז היינט, דאנערשטאג, דעם 20 ד. ח., 6 א זייגער אוונד צום ערשטען טערמין און 8 אוונד צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער, קומט פאר אין לאקאל פון צענטר. סוחרים-פעראיין (פיעטריק. 10) די
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג:
1) ערעפנונג; 2) בעריכט; 3) וואהלען פון פערוואלטונגס-מיטגלידער אויפ'ן ארט פון די אויסגעלאסענע; 4) פרייע פארשלאגען.
די פערוואלטונג.

גערעכנט. פראנט 2 שמאק.
די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און מאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 באוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
גערעכנט. פראנט 2 שמאק.

דאנקזאגונג!
דערמיט דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק דעם
Dr. med.
O. LUBRANIECKI
Al. I Maja 21
פאר זיין גרויסע בעמיהונג און אויסקורירען מיך פון א שווערער קראנקהייט. איך ווינש איהם ווייטערן ערפאלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט.
מיט אכטונג ל. אנורעק,
11 ליסטאפאד 58.

אטוואצק 7.50 זל. טעגליך
קלימאטישע וואלד-סטאציע
Sanatorjum
D-ra med. **W. PRZYGODY**
לונגען - אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.
כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגעפאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצינ. אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א
כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

ערשטער ראטען-צוזאמענפאהר
פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד
נעכטען פייערליך געעפענט געווארען אין מאסקווע

מאסקווא, 19 (יט"א טעלעגראפיש) נעכטען איז געעפענט געווארען דער ערשטער ראטען-צוזאמענפאהר פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד.

ס'זענען געקומען פיל דעלעגאציעס פון געזעלשאפטליכע טוער, שריפטשטעלער און ארבייטער-טוער.

קיין בירא בידזשאן זענען איבערגעשיקט געווארען עטליכע וואגאנעס מתנות פאר די איבערוואנדערער.

די ערעפענונג האט געטראגען א פייערליכען כאראקטער.

א שיף-קאטאסטראפע

פארמא, 19 (ספ. טעל.)

דער האלענדישער דאמפער „אראניא" האט זיך צוזאמענגעשטויסען מיט דער פארטוגאלישער שיף „לואנדא".

„אראניא" איז אונטערגעגאנגען.

אלע פאסאזשירען אין דער צאהל פון 260 מאן צוזאמען מיט דער מאנשאפט זענען ניצול געווארען.

גען. פאן-בלאמבערג זאל טאקי אוועק
גען. גערינג — אויף זיין ארט

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „זשורנאל" מעלדעט, אז טראץ די היטלעריסטישע הכחשות, זאל דער גען. פאן-בלאמבערג דאך רעזיגנירען פון זיין אמט אלס דער מיניסטער פון דער רייכסווער.

די רעזיגנאציע זאל זיין א פועל יוצא פון חילוקי דעות מיט היטלערן.

אלס פאן-בלאמבערגס ממלא מקום איז פאר געזעהן גען. גערינג, וועלכער זאל רעארגאניזירען די שטורם-אפטיילונגען.

„סיטראען" שויז אויך באנקראט

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

נעכטען האט די וועלט בעריהמטע אויטא פאבריק „סיטראען" געלאזט צום פראטעסט א רייהע איהרע וועקסלען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט געווארען אין דער ארדרע פון א פראנצויזיש-אמעריקאנישער פירמע.

עס זאל באמיגירט ווערען א סינדיק, כדי צו אויספארשען די פינאנציעלע סיטואציע פון דער פירמע „סיטראען".

מחמת דער סכנה פון שליסען די פאבריק, האט איהר אייגענטימער, סיטראען אונטערהאנדעלט די קרעדיטארען, און דערנאך מיט'ן פרעמיער פלאנדען.

עס איז נאך נישט בעוואוסט, צי די רעגירונג וועט קומען צו הילף דער פירמע.

שווערער געוויטער-רעגער
אין דרום-א"י

ירושלים (יט"א) „פעלעסטין" טיילט מיט, אז א שווערער געוויטער-רעגען האט אפגעשניטען די פערבינדונג פון באר-שבע מיט דעם איבעריגען א"י און גורם געווען היזקות אין פיל הייזער. צוליב דעם, וואס די וועגען זענען געווען אפגעשניטען, האט דאס געריכט אין באר-שבע געמוזט אפלעגען א רייה פראצעסן, טייל אדוואקאטען פון יפו און עזה האבען נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו קומען קיין באר-שבע.

Agencja Polskiego Biura Podróży „ORBIS"

Łódź, ulica Piotrkowska 18, tel. 249-33 i 249-40

פערקויף פון באהן-בילעטען צו נאמינאל-פרייזען.

ערלעדיגונג פון אלערליי קאמוניקאציע-ענינים. אינלענדישע און אויסלענדישע טוריסטיק.

היינט ערעפנונג פון דער אגענץ

„ORBIS" פיעטריקאווער 18.

רעזולטאטען פון קאנקורס אויף דער בעסטער מאנאגראפיע
וועגען דעם ווירטשאפטליכען מצב פון פוילישען שטעטעל

ווארשע, (יט"א) דאס עקאנאמיש סטאטיסטישע ביורא ביים „צעקאבע" האט אין יולי ה. י. אויסגעשריבען א קאנקורס אויף דער בעסטער מאנאגראפיע „וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע פון יודען אינ'ם פוילישען שטעטעל. ביז'ן 2 נאוועמבער ה. י. ד. ה. צום לעצטען טערמין פון צושטעלען די ארבייטען, האבען 36 פערזאן צו געשיקט זייערע קאנקורס מאנאגראפיעס.

דער זשורי האט דעם 2 דעצעמבער אויף א זיצונג אנערקענט, אז פון די צוגעשיקטע 36 קאנקורס ארבייטען ענטשפרעכען בלויז 30 די בעדינגונגען פון קאנקורס. די איבעריגע זענען געווארען אבגעווארפען ווייל זיי זענען נישט געשטאנען אויף דער געהעריגער הויך.

צווישען די 30 קוואליפיצירטע קאנקורס ארבייטען האט דער זשורי איינשטימיג אנערקענט אלס די בעסטע די מאנאגראפיע פון שניאטין, אנגעשריבען דורך דעם ה' מנחם לינדער. עס איז דעריבער בעשלאסען געווארען צו געבען דעם ה' לינדער דעם ערשטען פריז אין דער הויך פון 100 (הונדערט) זל.

דעם צווייטען פריז האט דער זשורי קיינעם נישט צוגעטיילט, ווייל קיין איינער פון די צוגעשיקטע ארבייטען האט נישט ענטשפרעכען די בעדינגונגען וועלכע זענען פאר דעם פריז געווארען פראוינגעזעהען.

דעם דריטען פריז 50 זל. האט דער זשורי אנערקענט דעם ה' מרדכי ווערטהיים פאר זיין **מאנאגראפיע וועגען מאלאריטע.**

אלס מאנאגראפיעס, וועלכע זענען ראוי צום פערטען און פינפטען פריז (צו 25 זל.) זענען אנערקענט געווארען: דאלהאנאוו (וו. סאסענסקי) זאבלאטוב (מ. טאנענצאפן) פראבוזשנא (וו. רינגעל) און ראדון (י. צ. גאלדשמידט).

היות אויף די דאזיגע ארבייטען איז געפאלען א גלייכע צאל שטימען, איז בעשלאסען געווארען צו ווארפען גורל. די זוכים בגורל זענען: וואלף סאסענסקי (דאלהינאוו) און י. צ. גאלדשמיד (ראדון).

א חוץ דעם האט דער זשורי בעשלאסען צו פערטיילען 10 פריזען צו א'יין יאהר „דאס ווירטשאפטליכע לעבען" און א ווערטפול בוך אין 6 פריזען צו איין יאהר „דאס ווירטשאפטליכע לעבען.

אודיענצען ביים מינ. לאוואל

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

מינ. לאוואל האט היינט אויפגענומען די אמבאסאדארען פון בעלגיען, ענגלאנד, איטאליען, און דערנאך דעם ליטווישען געזאנדטען קלימאס, און דעם סאוויעטישען שארזשע ד'אפער, ראזענבערג.

פאן-נויראט'ס אנצוהערענישען

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

אין אן אינטערוויאו האט דער דייטשער אויסערן-מיניסטער פאן נויראט דערקלערט, אז אין פאל, דער סאאר-געביט וועט נאכ'ן פלעביסציט ווערען א זעלבסטשטענדיגע מלוכה — וועט עס זיין א סיבה פון שטענדיגע רייסעגישען צווישען די שכנות'דיגע מלוכות.

זיג פון דער רייכסוועהר
די שטורם אפטיילונגען ווערען טיילוויז ענטוואפענט

וויען, 19 (ספ. טעל.)

פון בערלין איז מען מודיע, אז דער אנפיהרער פון די היטלעריסטישע ס.ס.-אפטיילונגען, הימלער, האט אויף דער פאדערונג פון דער רייכס וועהר מסכים געווען טיילוויז זייגע אפטיילונגען צו ענטוואפענען.

די מיטגלידער פון ס.ס. וועלען באר טראגען רעוואלווערען. די ביקסען און קוילענווארפערס וועלען איבערגעגעבען אין די ארסענאלען פון דער רייכסוועהר.

דאס זאל בעדייטען א זיג פון די גענעראלען, וועלכע האלטען, אז די רייכסוועהר בעדארף צו זיין די איינציגע מיליטערישע קראפט פון דייטשלאנד.

ארויפגעלאזט אויפ'ן וואסער
דעם נייעם דאמפער
„פילסודסקי"

טריעסט, 19 (ספ. טעל.)

מיט'ן אנטייל פון אפיציעלע ספערען, איז דא היינט פארגעקומען די פייערליכקייט פון ארויפלאזען אויפ'ן וואסער דעם ניי געבויטען פוילישען טראנסאקעאנישען דאמפער „פילסודסקי".

די פייערליכקייטען האבען געטראגען א זעהר אימפאזאנטען כאראקטער.

די גאנצע איטאליענישע פרעסע שרייבט, אז דער דאמפער „פילסודסקי", וואס איז געבויט געווארען אין איטאליען, איז א מייסטערווערק פון פולקומענהייט און אינזשינערישער טעכניק.

א ניכטערע שטים אין היטלער-לאנד

בערלין, 19 (ספ. טעל.)

דער ערץ-בישאף גרעבער איז שארף ארויס געטרעטען געגען דער פראפאגאנדע פון בענייטער געצענדינערייי, דערקלערענדיג, אז דייטשע קאטאליקען קענען נאר איין גאט, וועלכער איז אנ'איינ-איינציגער פאטער פון אלע פעלקער און ראסען.

ער האט אפעלירט וועגען א שלום צווישען דער דייטשער רעגירונג און דער קאטוילישער קירכע.

ביי פרישע טויזענד יודישע משפחות אין וויען
ווערט צוגענומען דאס ברויט
דראקאניש געזעץ וועגן ראטעס-האנדעל מאכט חרוב טויזענדער יודישע עקזיסטענצען

וויען, (יט"א) די נייע געווערבס-פערארדנונג פון דער רעגירונגס-מאכט האט איצט צוגענומען די פרנסה פון נישט ווייניגער ווי טויזענד יודישע משפחות, וואס האבען געצויגען חיונה פון ראטעס-האנדעל אין וויען, דערוגטער הן זעלבסטשטענדיגע סוחרים, הן זייערע אגענטען. דער ראטעס-האנדעל אין וויען ליגט 90 פראצענט אין יודישע הענד. ווי בעקאנט, בעשטעהט דער דאזיגער האנדעל אין דעם, וואס דער אגענט פון דער ראטעס-פירמע זוכט אויף אין דער היים דעם קליענט, נעמט ביי איהם בעשטעלונג און קאסירט דאן איין די ראטעס אין בעשטימטע טערמינען.

לויט דער נייער פעראָרדנונג איז פערבאטען געווארען די דאזיגע עיקר-פונקציע פון דעם אגענט — דאס אויפזוכען דעם קליענט דורך בעזוכען איהם אינדערהיים. דער פערבאט בעציהט זיך כמעט אויף אלע ארטיקלען פון לויפענדען בעדארף פון דער פריוואט-קונדשאפט, ווי טעקסטיל-סחורות, בעקליידונגס-ארטיקלען א.א.וו. אויסנעמענדיג פרייז בלויז אזעלכע ארטיקלען ווי ראווערען וכדומה סחורות פון אונבעדייטענדען בעדארף.

עס איז זאגאר פערבאטען געווארען אנצונעמען בעשטעלונגען דורך געדרוקטע צירקולארען, וואס ווערען צוגעשיקט צו דער קונדשאפט. דער ראטעס-סוחר דארף ווארטען ביז דער קליענט וועט קומען צו איהם מאכען די בעשטעלונג און מוז זיך אפזאגען פון אגענטען, וועלכע זענען געווען די אייגענטליכע באזע פון זיין געשעפט.

דער סוחר פערלירט אזוי ארום אויך די מעגליכקייט נאכצוקאנטראלירען די קרעדיט-פעהיגקייט פון דער קונדשאפט. די נייע פעראָרדענונג רואינירט דעריבער נישט בלויז די עקזיסטענץ פון פיל טויזענדער אגענטען-פאמיליעס, נאר בעדראהט אויך דעם קאפיטאל-בעזיץ פון די זעלבסטשטענדיגע ראטעס-סוחרים.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז איינע פון יענע „אלגעמיינע" געזעצליכע בעשטימונגען, אין וועלכע עס איז אפילו מיט קיין ווארט נישט דערמאנט וועגען יודען, מיט זייער אויספירונג טרעפען זיי אבער און פערניכטען יודישע עקזיסטענצען.

ראטעוועט אייער געזונד
קראנקע אויף רופטורעז (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס ארויפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאטקעס. - גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09-177 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז, 20 דעצעמבער 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 20 דעצעמבער 1934

גוט, וואס היטלער איז ניצול געווארען

ער מוז נאך ענטפערען פאר אלצדינג, וואס ר'האט אפגעטון

נישט אין די אפיציעלע דייטשע בעריכטען, נאר אין די מעלדונגען פון די אויסלענדישע בלעטער האט מען געקאנט לעזען, אז דער פיהרער און רייכסקאנצלער היטלער איז געווען אויסערגעוועהנליך צורודערט, ווען ער איז ביינאכט געקומען קיין בערלין אויפן לערטער וואקזאל נאך דער באהן-פאסירונג מיט זיין צוג און מיט דעם צושמעטערטען אויטא. ס'איז מערקווירדיג, וואס די מענשען, וועלכע לאזען אנדערע שטארבען אויפן גרויזאמסטען אופן און גיבען זיי איבער דער שרעק פון טויזענד-פאכיגען טויט, ווי מורא'דיג ערנסט זיי נעהמען זייער אייגען לעבען! פאר וואס האבען זיי אזוי מורא פארן טויט, ווען פאר אנדערע האבען זיי דעם טויט תמיד צוגעברייט?

כדי צו שיצען זייער אייגען ביטעל לעבען רינגלען זיי זיך ארום מיט אלע מעגליכע פארזיכטס מיטלען. אבער דער גורל איז אויך גרויזאם. ער מוט אלצדינג, כדי צו ווייזען אט די אויסערגעוועהנליך פארזיכטיגע, אז ער קאן זיי אויך פאקען, אויב ער זאל נאר דאס ווילען. דער טויט מוט ווי ער וואלט וועלען איבערצייגען, אז דווקא די ראפינירטע פארזיכטס-מיטלען רופען גראד ארויס די גרעסטע געפאהרען.

ווען עס זענען אנגעקומען די ערשטע ידיעות, אז אן אויטאבוס איז ארויפגעפאהרען אויפן ספעציעלען צוג פון היטלערן, האט מען נישט ווילענדיג געמוזט גלויבען אין דער מעגליכקייט פון אן אטענטאט. די פרטים, וואס זענען פון דאן אנגעקומען, שליסען פולשטענדיג אויס די דאזיגע השערה. מיטגלידער פון א וואנדער-טעאטער זענען נישט קיין אטענטאטער. עס נעמט ארום א שרעק און רחמנות ביים געדאנק, אז די דאזיגע ארימע מענשען, וואס האבען מידע און פערמאטערטע בעוואנדערט פון איין ארט און אנדערען, זענען אויפ'ן וועג, נישט האבענדיג וועגען דעם קיין אהנונג, געווארען קרבנות פון היטלער'ן. ווייל דאס גאנצע אומגליק וואלט נישט געווען פאסירט, ווען דער צוג וואלט געווען ריכטיג געמעלדעט געווארען. אבער פאר'ן פיהרער זענען אנגענומען געווארען בעזונדערע פארזיכטס-מיטלען און זיין צוג איז בעהאנדעלט געווארען נישט אזוי ווי אלע אנדערע צוגען. וואס פאר א ראלע שפילט דער די זיכערקייט פון אנדערע מענשען, ווען מען רעכענט, אז אזוי ארום וועט מען אפהיטען די זיכערקייט פון פיהרער? וואספאר ראלע שפילען די מאסע פון אונטערמענשען אקעגנאיבער דעם „פיהרער"?

גראד אט די געהיימנישקייט האט שיער נישט אומגעבראכט איהם אליין, דעם פיהרער, אדאלף היטלער'ן. ביים צוזאמענשטויס איז פערלוירען געווארען זעלבסטפערשטענדליך דאס לעבען פון די מענשען, וואס זענען געזעסען אין אויטאבוס. אבער אין 899 פאלען אויף 1000 בעדייט דער ציזאמענשטויס פון א באהן-צוג מיט אן אויטאמאביל — מעג ער זיין דער קלענסטער — א קאטאסטראפע אויך פאר'ן שטארקסטען צוג. עס וואלט געווען א נקמה פון די אייביגע כוחות איבער'ן מענשליכען שכל, וועלכער מיינט אז ער איז אימשטאנד אלצדינג צו בערעכענען, ווען די געהיימע מאניפולאציעס, וואס האבען געהאט דעם ציל צו זיכערען דאס לעבען פון פיהרער, וואלטען געבראכט דעם ריכטיגען טראגישען סוף.

ס'איז בעסער, וואס פאסירט האט אזוי, ווי ס'האט פאסירט. ווייל אדאלף היטלער דארף נישט שטארבען. יעדער אטענטאטער וואלט געשטערט דעם קאנסעקווענטען גאנג פון דער היטלער-טראגעדיע. עס מוזען אנגענומען ווערען אלע מיטלען כדי היטלער'ן צו דערהאלטען ביים לעבען. ביי דער קאטאסטראפע פון היטלעריסטישען טעראר-רעזשים, וועלכע וועט סוף כל סוף מוזען אונבעדינגט קומען, זאל זיך מיט לעבעדיגען היטלער אפרעכענען א טריבונאל, איידער עס וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל, פאר יעדער איינציגער פון זיינע מעשים. דאס גאנצע דייטשע פאלק מוז זיין עדות פון דאזיגען פראצעס, וואס וועט אמאל פארקומען, כדי ענדליך צו זעהן מיט די אייגענע אויגען און אין פולען ליכט, ווי אזוי אט דער געטשקע האט אין דער ווירקליכקייט אויסגעזעהן, ער, פון וועלכען דאס פאלק האט זיך געלאזט פערבלאפען און גענארען אין משך פון יאהרען.

פערשטייט זיך, ס'איז זעהר וואהרשיינליך, אז היטלערס רעטונג וועט פאר פיל מענשען בעדייטען דעם טויט. מ'דארף זיך דערמאנען, אז אויך די מארד-נאכט פון 30-טען יוני האט זיך אנגעהויבען מיט פארפאלען, וועלכע די רעזשיסערען פון היטלערס סביבה האבען אויסגעטייטשט ווי אטענטאטען. די זעלבע פערשוינען וועלען אויך איצט ווידער אויסנוצען פאר זייערע צוועקן דעם אונאויפהערליכען מורא-פסיכאז.

געארג בערנהארד.

היטלער — דער קנעכט פון דער רעאקציע

ווייטערדיגער געשפרעך מיטן פיהרער פון „שווארצען פראנט" אטא שטראסער*)

ווי דארף מען אפשאצן לויט אייער מיינונג די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד, כ'מיין די דערווייטערונג פון בריקנער, פעדער א.א.?

— פאר אונז איז עס נישט געווען קיין איבערראשונג. די לעצטע געשעהענישען זענען א ווייטערדיגער עטאפ אינם קאמף צווישען דער רעאקציע און די רעוואלוציאנערע כוחות. דער קאמף שפיצט זיך צו און ווערט שארפער פון טאג צו טאג. דער ערשטער גרויסער צוזאמענשטויס האט זיך אפגעשפילט דעם 30 יוני ביינאכט, דאמאלס איז די רעאקציע אויסען געווען צו דערשטיקען די ס. א. היינט צו טאג בעמיהט זיך די רעאקציע פטור צו ווערען פון די לעצטע סאציאליסטען, וואס זענען נאך פערבליבען אין דער נאצי-פיהרונג. דער בולטער ציל פון דער פאליטישער און ווירטשאפטליכער רעאקציע איז די קרוינונג פון די האענצאלערן. די רעאקציע בענוגענט זיך נישט און וויל דווקא א מאנארכיע אין דייטשלאנד.

היטלער אליין האט, מקריב זייענדיג דעם לינקען פארטיי-פליגעל, פערלוירען די פעהיגקייט פריי צו מאנעווירען און איז געבליבען א געפאנגענער קנעכט ביי דער רעאקציע. אלס ערשטער רעזולטאט לאזט זיך דערקענען א כסדרדיגער זינקען פון היטלערס פערזענליכער פאפולאריטעט, די אלטע נאצי-קעמפערס ווערען ראדיקאליזירט, ס'ווערט קלאר פאר אלעמען, אז מיט שאכט, שמיט און טיסען איז נישטא קיין נאציאנאל-סאציאליזם און אז היטלער איז דער פעררעטער פון דייטשען פאלק.

— ווי לאנג וועט, לויט אייער מיינונג, דויערען דער היטלער רעזשים?

— די היטלער תקופה איז אן איבערגאנגס-תקופה. מ'קען איהר פערגלייכען מיט דער פראנצויזישער זשיראנדע אדער מיטן קערענסקי פעריאד אין רוסלאנד. דאס יאהר 1935 איז היטלערס לעצטע יאהר. דער „שווארצער פראנט" איז גרייט.

איך פערזיכער אייך — זאגט דער פיהרער פון רעוואל. קאמ. — אז איבער א יאהר אין דער צייט וועט היטלער, סיי זיין פערזאן און סיי זיין רעזשים, זיין טויט.

צי וועט די קאפיטאליסטישע אייראפע זיך נישט געגענשטעלען דעם „שווארצען פראנט" אין זיין פרוב איבערצונעמען די מאכט!

— א וודאי וועט די קאפיטאליסטישע וועלט זיין אונצופרידען דערמיט, הגם זי וויל פטור ווערען אויך פון היטלערן. וועלכער איז פאר איהר אזוי צו זאגען א „קליינע צרה", זי שטרעבט אייגענטליך, ווי געזאגט, צו א מאנארכיסטיש דייטשלאנד, די קאפיטאליסטישע אייראפע וועט אבער נישט פעסטשטעלען די רעגירונג-פארם פון קומענדיגער דייטשלאנד, די אינערליכע כוחות פון דייטשען פאלק — נאר זיי אליין וועלען דעצידירען.

— צי קען מעגליך זיין, אז אין דעצידירענדיגען מאמענט וועט געשאפען ווערען א בשותפות-דיגער פראנט מיט די מארקסיסטישע סאציאליסטען.

— די דאזיגע פראגע בעהאנדלען מיר מיטן גרעסטען ערנסט. אין אונזער פראגער ארגאן האבען מיר אויפן יסוד פון פרייען מיינונגס-אויסבייט געעפענט א דיסקוסיע איבער דעם פראבלעם פון געמיינזאמען פראנט פון אלע רעוואלוציאנערע סאציאליסטען. כ'האב גענויע ידיעות — זאגט שטראסער — אז איבערן קאפ פון די ביוראקראטישע פארטיי-קאמיטעטען ענטוויקעלט זיך אין דייטשלאנד א געגענזייטיגע דערנעהנטערונג פון אלע סאציאליסטען

צוזאמען פערטיילען קאמוניסטען און אפאזיציאנעלע נאציסטען פלוגבלעטלעך און אומלעגאלע פראפאגאנדע-מאטעריאל.

אין די רייהען פון די מארקסיסטען דרינגט אריין דער בעוואוסטזיין, אז מ'מוז זיך מעהר רעכענען מיט די פויערים. אז מ'קען נישט אוועקמאכען מיט דער האנד דעם קליינבירגערטום.

— און ווי איז אייער בעציהונג צו דעם יודען-פראבלעם אין דייטשלאנד?

— מיר פערמשפטן פרינציפיעל דעם אנטיסעמיטיזם. דער אנטיסעמיטיזם איז א פעלשונג און א שענדונג פון דער פעלקישער אידעע. די עלעמינירונג פון א גאנצען נאציאנאלען קיבוץ האט גארנישט בשותפותדיגעס מיט'ן נאציאנאל-סאציאליזם. דער אומפערשעמטער היטלעריסטישער אנטיסעמיטיזם איז נישט נאציאנאל, נישט דייטש און נישט מענשליך. מיט דער פולער קלארקייט און אומבתמנותדיגער קאנסעקווענץ בעטאן איך, אז דווקא דער פעלקישער (נאציאנאלער) שטאנדפונקט שליסט אויס וועלכע ס'איז דעגראדירונג פון די יודען אלס „מינדערראסיג", אלע פעלקער זענען אן אויסדרוק פון געטליכען ווילען. פערשידען אין זייער פארם, ארט און אינהאלט, אבער גלייך אין זייערע רעכט. דווקא די פעלקישע דייטשען דארפען בעטראכטען אלס זייער עהרען-חוב עס צו דעקלארירען לגבי דעם יודישען פאלק, וואס זייערע לייסטונגען במשך פון טויזענטער יאהר זענען בעקאנט.

— ווי אזוי-זשע קלערט איהר צו לעזען די יודען-פראגע אין דייטשלאנד, אויב איהר וועט איבערנעהמען די מאכט?

— מיר זענען פעלקיש-נאציאנאל. מיר אנערקענען אזוי ארום אויך די יודען אלס אייגענארטיג פאלק. די פאזיטיווע לעזונג פון דער יודען-פראגע, איז לויט אונזער מיינונג די קאנסטיטואירונג פון אלע דייטשע יודען אין א אויטאנאמע אין זיך געשלאסענע גרופע אלס נאציאנאלע מינדערהייט. אין מיניסטארען-קאבינעט וועט זיין א ספעציעלער מיניסטער פאר די ענינים פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. ער וועט געהערען צו דער גרעסטער מינדערהייט. וועט אזוי ארום זיין א יוד. ס'וועט אונמעגליך זיין, אז א נאציאנאלער יוד זאל זיך דערקלערען גלייכצייטיג אלס נאציאנאלער דייטש. דאס איז נישט מעגליך און נישט ריכטיג. ס'שטעהט אבער אפען דער וועג פאר די אלע, וואס ווילען פערלאזען זייערע שטאם-ברידער זיך אסימילירען מיט'ן דייטשען פאלק. יעדער 21-יעהריגער יוד וועט האבען די ברירה „בלייבען אין יודישען קיבוץ אדער אריבערגעהן צום דייטשען פאלק.

— און ווי איז אייער שטעלונג צו דער גלייכשאלטונג?

— גלייך ווי מיר וועלען איבערנעהמען די מאכט, וועלען מיר עס אנולירען. גלייכשאלטונג פון דער וויסענשאפט, פון דער קונסט, פון דער פרעסע איז ווילדקייט, משוגעת!..

פאר מיין אוועקגעהן דריקט נאך אויס ה' שטראסער זיינע סימפאטיעס צום ציוניזם און צום א"י-אויפבוי און בעט מיך צו פראפאגירען צווישען מיינע רייכע בעקאנטע די הלוואה-אבליגאציעס און אזוי ארום העלפען פערניכטען דעם היטלעריזם...

פראג. י. ר—סקי.

*) זעה אין נעכטיגען נומער „נייער פאלקסבלאט".

שטימונגען ארום חולה־איינקויף

א בריף פון ארץ־ישראל

די לעצטע ערקלערונג פון הויך-קאמיסאר האט די אראבישע פרעסע אויפגענומען מיט ארטיקלען, אין וועלכע עס ווערט אויף פערשידענערליי אופנים געשילדערט די גרויליגע לאגע פון די אראבער אין א"י. אין משך פון זעקס יאהר איז פאלעסטינע געווארען אינגאנצען פעריודישט, אראבישע בלעטער וועלען ארויסגיין בלויז אין באר שבע, די מוזולמענער וועלען קאנען גיין אין אמאר-מעטשעט אין בעגלייטונג פון פאליציי א.א.וו. וועלכע ארטיקלען קאן מען לייענען יעדען טאג. איין בלאט האט מיטגעטיילט, אז נישט די אראבישע דעלעגאציע האט געבעטען אן אודיענץ ביים הויך-קאמיסאר, נאר פונקט פערקעהרט. דער הויך-קאמיסאר איז געוואויר געווארען, אז צו איהם פערנעמט זיך אן אראבישע דעלעגאציע, איז ער פערלאפען דעם וועג, ער האט די דעלעגאציע איינגעלאדען און איהר געזאגט דאס — וואס ר'האט געזאגט.

די אראבישע פרעסע איז זעהר אויפגעברעכט אויפ'ן הויך-קאמיסאר, וואס חולה איז פערקויפט געווארען צו יודען. אראבישע פאליטיקער ווייזט אויס, זעהען נישט איין דעם נוצען, וואס אויף 57 טויזענד דונאם בלאטעס און מאלאריע-באדען וועלען די אראבער בעקומען. אהן א גראשען, 15,000 דונאם פרוכטבארע ערד. זיי וואלטען, ווייזט אויס, בעסער געוואלט, אז דער בלאטיגער באדען זאל אויך ווייטער פערסמען די געגענד, אנשטאט דארט זאלען זיך בעזעצען יודען. איינער פון די פיהרענדע פערזענליכקייטען אין דער פארטיי פון נאשאשיבי האט ערקלערט: „לאמיר אננעמען, אז איך בין ארים און קאן נישט דערנעהרען און קליידען מיין ווייב, צי וועט מען די העקטאר צונעמען ביי מיר און אוועקגעבן א רייכען, וועלכער האט פאר איהר קליידער און עסען?" דער דאזיגער וויץ איז איצט זעהר פאפולער אין גאנצען לאנד.

דאס אויסטריקענען די בלאטעס פון חולה וועט אריינברענגען א נייעם עלעמענט אין דער איינגעשטעלטער א"י-ארבייט. דאס וועט זיין א שווערע אבער א פרוכטבארע עבודה. מ'וועט קודם כל מוזען זארגען וועגען מענשען-מאטעריאל, אז ס'זאלען קומען מענשען, צוגעפאסטע צו די בעדינגונגען אין מענשען, וואס ווילען ווירקליך ארבייטען.

עס איז א פאקט, אין דער פאלעסטינע-ארבייט זענען פאריבער די צייטען, ווען וואוינען פלעגט מען אין א הילצערנעם הייזעל, ווען מען האט בעארבייט די ערד אהן די נויטיגסטע מכשירים און לאנדמאשינען — מ'האט געארבייט אהן הילף פון דאקטוירים, געקרענקט און געארבייט. די „פראספעריטי" האט געבראכט אין לאנד אנדערע שטרעבונגען און אנדערע שטרעמונגען. די בעארבייטונג פון די נייע בלאטיגע לאנד-שטחים וועט פאדערען אויפצולעבען די אמאליגע העלדישע און אפפערווילליגע ארבייט און דאס בעזעצען אויף דער ארבייט — פון נייע מענשען מיט'ן אמאליגען ברען און ענטוזיאזם.

דאס דאזיגע פראבלעם איז זעהר אקטועל אין צוזאמענהאנג מיט דער בעארבייטונג פון חולה דער נייער באדען-שטח איז דאך פערבונדען מיט דער פערספעקטיווע פון בעזעצען טויזענדער. די פראפארץ צווישען דארף און שטאט איז לעצטענס שטארק אויסגעקרומט געווארען אויף דער זייט פון שטאט, מענשען זענען געלאפען פון דארף אין שטאט אריין. די פראפארץ מוז געענדערט ווערען. אין צוזאמענהאנג מיט דער בעארבייטונג פון חולה מוז מען אנהויבען אן אומגעקעהרטע וואנדערונג — פון שטאט און דארף אריין.

די אראבישע בעפעלקערונג קומט אלץ מעהר צום בעוואוסטזיין, אז דער יודישער חלום וועגען פאלעסטינא ווערט אלץ ווייניגער חלום. אמת, די אראבישע פרעסע קארמעט איהרע לעזער מיט ידיעות, אז יודען האבען בדעה ארויסצוטרייבען די אראבער פון פאלעסטינא און צונעהמען ביי זיי די הייליגע מקומות, אבער די דאזיגע פראפאגאנדע געפינט נישט קיין פולען אפקלאנג. דער הויך-קאמיסאר, וועלכען מאנכע אראבישע פיהרער אטאקירען נישט, ווייל ער געניסט פון פאפולערקייט ביי די פעלאכען, ווערט פארגעשטעלט אלס בעקאנטער „יודען-פריינד", וועלכער האט זיך צו די יודען פערקויפט.

ס'איז כדאי צו דערמאהנען, אז דער ענין חולה, ארום וועלכער עס טומעלט זיך איצט אזוי פיל אין דער אראבישער פרעסע, איז געווארען אקטועל נאך פאראיאהרען פריהלינג, ווען ווייצמאן און דער קאלאניאל-מיניסטער זענען געווען אין א"י. דאמאלט האט ווייצמאן, אינאיינעם מיט'ן פערשטארבענעם ארלאזאראנ'ן און קאנליף ליסטער'ן בעזוכט דעם חולה-געביט.

די קניה פון חולה איז נאך איין לארבער-בלאט אין קראנץ פון מאן, וועלכער איז גאנץ ווייניג בעקאנט. דאס איז יהושע האנקין, וועלכער האט אנטיילגענומען אין איינקויפען דעם גרעסטען טייל באדען אין א"י, דערונטער ביים קויפען דעם עמק און איצט חולה. (אר)

רעדע פון ד״ר חיים ווייצמאַן איבער די ליכט- און שאַטען-זייטען פונ'ם איצטיגען מצב אין ארץ-ישראל

ירושלים. זעהר אימפּאָזאַנט איז אויסגעפאַלען די היי־יעהריגע לאַנדעס־קאָנפערענץ פונ'ם „קרן־היסוד" אין ארץ־ישראל. עס האָבען אין איהר אָנטיילגענומען 160 דעלעגאַטען.

די קאָנפערענץ איז געעפענט געוואָרען דורכ'ן פאָרזיצער פונ'ם קרן־היסוד - קאָמיטעט אין ארץ־ישראל ה' ישי' אַדלער.

נאָך דער רעדע פון ה' ד״ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין וועגען דעם קאָלאָניזאַציע־ווערק צום אָנדענקען פון באַראָן עדמונד ראָטשילד ז״ל, האָט בעקומען דאָס וואָרט ד״ר חיים ווייצמאַן, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרען דורך אַלע פערזאַמעלטע מיט שטורמישער בעגייסטערונג.

— בשעת מיינע נסיעות איבער די גלות־לענדער — הויבט אָן ד״ר ווייצמאַן — פון ירושלים ביז סאַן פראַנציסקאָ, האָב איך אין מיינע פּראָפּאַגאַנדע רעדעס פאַר'ן קרן - היסוד אומעטום דערצעהלט די יודען וועגען א״י. אָבער דערצעהלען וועגען ארץ־ישראל די יודען אין ארץ־ישראל אַליין — קומט מיר אויס אַביסעל משונה'דיג, זאָל איך אייך אַגיטירען, אַז איהר דאַרפט צאָהלען פאַר'ן „קרן־היסוד"? איך האַלט, אַז עס וואָלט שוין אפשר צייט געווען מיר זאָלען זיך אָנהויבען פיהרען ווי אַלע אַנדערע פעלקער. און ווי פיהרען זיך אַנדערע פעלקער? איך דערמאָהן זיך: ווען מיט צוויי יאָהר צוריק איז אויסגעבראָכען אין ענגלאַנד דער שווערער קריזיס — און אַ קריזיס אין ענגלאַנד, דאַרפט איהר וויסען, איז נאָך נישט גלייך צו דער „פּראָספּעריטי" אין א״י — האָט דער ענגלישער פינאַנץ־מיניסטער כלל נישט געהאַלטען קיין רעדעס, נאָר פשוט פערעפענטליכט אין די צייטונגען אַ קורצע מעלדונג, אַז ער פאָדערט אויף די ענגלישע בירגער אין נאָמען פון פּאַטריאָטיזם צו בעצאָהלען היכערע שטייערן — און די שטייערן אין ענגלאַנד זענען גרעסער ווי אפילו די גרעסטע אונבריטווילליגסטע שפּענדונגען פאַר'ן קרן־היסוד — זעקס חדשים פאַר'ן טערמין, און שוין צומאָרגענס זענען מענשען אין קילאָמעטער לאַנגע רייהען געשטאַנען פאַר די מלוכה'שע שטייער־אַמטען. געקומען זענען שטייער - צאָהלער פון אַלע שיכטען: אַרבייטער, סוחרים, פּועלים און מסתמא אויך שפּעקולאַנטען...

עס וואָלט שוין אפשר געווען צייט, דאָס אויך מיר זאָלען זיך אָנהויבען אַזוי צו פיהרען.

איבערגעהענדיג צו דער פראַגע וועגען

פּריוואַטען און נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל

זאָגט ד״ר ווייצמאַן:

— עס פאַלט אויף מיר ממש אַ פּחד, בעת איך זעה דאָס עס איז נאָך פערהאַן אַ נויטווענדיגקייט צו ערקלערען ווי גרויס עס איז די בעדייטונג פונ'ם חלוציזם דאָ, אין דעם לאַנד וואו דער יודישער חלוציזם איז געבוירען געוואָרען. איך פערשטעה, אַז עס איז נישטאָ קיין איין ציוניסט, וועלכער זאָל האַלטען, אַז ארץ־ישראל קאָן אויפגעבויט ווערען בלויז מיט דער הילף פון נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל. איך פערשטעה און האָב שטענדיג פערשטאַנען, דאָס דער פּריוואַט־קאַפּיטאַל וועט פערנעהמען אַן אָנגעזעהענעם אָרט אין'ם אויפבוי פון לאַנד. אָבער אויסער די צוויי קאַפּיטאַלען, דעם פּריוואַטען און נאַציאָנאַלען, איז פערהאַן נאָך אַ דריטער קאַפּיטאַל, און דאָס איז דער

חלוצישער קאַפּיטאַל

וועלכער געהט שטענדיג פאָראויס און מאַכט פּלאַץ פאַר'ן פּריוואַט־קאַפּיטאַל. פערהאַן נאָך היינט ערטער אין לאַנד, וואוהין דער פּריוואַטער־קאַפּיטאַל וועט נישט דערגרייכען, ביז דער נאַציאָנאַלער קאַפּיטאַל וועט פאַר איהם דעם וועג נישט צוגרייטען.

— אַט פרעהען מיר זיך אַלע מיט דער ערוועקונג פון דער חולה, אָבער איך בין שטאַרק מספּק, אויב מען וועט דאָרט עפּעס קאָנען אויפטאָן בלויז מיט דער הילף פונ'ם פּריוואַט־קאַפּיטאַל, צוערשט וועט מוזען קומען דער חלוץ. איך האָב געליעבט, אַז שוין אין די נעכסטע חדשים וועלען אונטערגענומען ווערען אַרבייטען אין כפר־עציון (נעבען חברון). די דאָזיגע מעגליכקייט אנצופאַנגען צו אַרבייטען אויף די בערג פון חברון האָט געקאָנט קומען בלויז נאָך דעם פּרוב פון קריה־ענבים און עטרות. און איך געדענק נאָך, ווי שטאַרק עס האָבען אַמאָל געלאַכט פון אונזער פּרוב מיט קריה־ענבים די פּראַקטישע מענשען פונ'ם פּריוואַט־קאַפּיטאַל און ווי גרויס עס איז געווען די קריטיק, הלמאי מען וואַרפט אַרויס געלד. איהר געדענקט אוודאי אַלע די געשיכטע מיט „סולל־בונה", כ'וויל נישט צו מיר האָבען דערביי פערלוירען 25,000 פונט צי 30,000, איך רעכען אַז וועניגער, אפשר נישט פיל מעהר וויפיל מען פערדינט היינט ביי איין דונאַם באָדען אין לב־תל־אביב. אָבער דער „סולל־בונה" איז געווען אַ שולע וואָס האָט אונז געגעבען גוטע און קוואַליפיצירטע יודישע בוי־אַרבייטער. געוויס קאָן דער פּריוואַט־קאַפּיטאַל אַזעלכע סומען נישט אָפּפערן. די אויפגאַבע פונ'ם פּריוואַט־מענ'ש איז צו קויפען און פערקויפען מיט פערדינסט. די אויפגאַבע פונ'ם נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל איז: פערלירען בכדי אַנדערע זאָלען פערדינען!

— און אַ טעות איז צו מיינען, דאָס די אויפגאַבע פונ'ם נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל איז שוין געענדיגט. ליידער מיינט מען אַזוי ביי אונז און די דאָזיגע טעות קאָן אונז זעהר טייער קאָסטען. צי קאָנט איהר זיך פאָרשטעלען וויפיל עס וואָלט, למשל, היינט געקאָסט אַ דונאַם באָדען אין מפרץ־חיפה, ווען ער געפינט זיך אין פּריוואַטע הענד און נישט אין די הענד פונ'ם קרן־קימת? מעהר ווי אין פּאַריז. וויפיל קאָסט דען היינט אַ דונאַם באָדען אין תל־אביב? איך האָב אין מיין יוגענד געלערנט אַביסעל מאַטעמאַטיק, אָבער דאָס העלפט מיר גאָרנישט בעת כ'קוק אַריין אין „האַנדעלס־צענטער" פון תל־אביב. דאָרט אָפּערירט מען שוין היינט נישט מיט מאַטעמאַטישע נאָר מיט אַסטראָנאָמישע ציפערען ביים האַנדעל מיט באָדען. מיך פרעהט זעהר, וואָס תל־אביב צעוואַקסט זיך. פאָהרענדיג פון פּתח־תקוה קיין תל־אביב, האָב איך געזעהן גרויסע שטחים אויסגעריסענע פּרדסים, וועלכע מען האָט פערוואַנדעלט אין בוי־פּלעצער, דאָס וואָלט מיך נישט געאַרט. דאָס איז אויך אַ מין פּלאַנצונג: אַמאָל האָט מען געפּלאַנצט טרויבען, פייגען — היינט פּלאַנצט מען פּלעצער. אָבער ווען דאָס געלד, וואָס מען פערדינט ביי די פּלעצער וועט נישט בענוצט אויף צו ערוועלבען נייע שטחים, נאָר עס בלייבט אַלץ אין שטאָט — דאַן חזרט זיך דאָך איבער די אַלטע געשיכטע פון גלות: מען בויט די שטאָט און מען פערגעסט אין דעם דאָרף.

מען רעדט אַ סך וועגען

דער אינדוסטריע,

אָבער צוקוקענדיג זיך ווי אַזוי די ענטוויקעלט זיך אין תל־אביב, ערוועקט זיך די פראַגע: צי ביי אַזעלכע בעדינגונגען, ביי אַזעלכע הויכע פּרייזען פון פּלעצער און פון אַרבייטס־הענט, וועלען מיר אימשטאַנד זיין צו קאָנקורירען אויפ'ן אויסלענדישען מאַרק.

דער איינציגער כח, וואָס קאָן די לאַגע ענדערען איז יעצט אויך ווידער דאָס איז דער נאַציאָנאַלער קאַפּיטאַל.

איך בין זיך מודה ומתודה: ביז היינט פלעג איך זעהען ארץ־ישראל נאָר דורכפאָהרענדיג אין אויטאָ. היינט, צום ערשטען מאָל אַרבייט איך דאָ און זעה דאָס לאַנד גענוי. און איך זעה אַ גרויסע געפאַהר, אַן אינערליכע סכנה, וואָס איז פיל גרעסער און געפעהרליכער פון די אויסערליכע סכנות און מכשולים. מען האָט שוין אַ סך גערעדט און געשריבען וועגען דער באָדען־שפּעקולאַציע וואָס הערשט אין לאַנד. דאָס איז דער קרעבס, וועלכער פרעסט אויף דעם גוף פונ'ם ישוב און קאָן דערפיהרען צו אַ געפעהרליכער ריאַקציע אין די אינדוסטריע און לאַנדווירטשאַפט.

און מיר דאַרפען דאָך געדענקען, דאָס די אויגען פון דער גאַנצער וועלט, ווענינגסטענס פון דער יודישער וועלט, זענען געווענדעט אויף אונז. און דער משפּט, וואָס די קולטורעלע וועלט וועט אַרויסטראָגען איבער יודען, וועט זיין נישט לויט די מעשים פון די יודען אין פּאַריז אָדער אין ווין, נאָר לויט אונזערע מעשים דאָ. און דעריבער ליגט אויף אונז אַזאַ גרויסע אחריות.

איך פערשטעה — ענדיגט ד״ר ווייצמאַן, — דאָס מיר געפינען זיך אין אַן איבערגאַנגס־תקופה, מיר זענען דער דור המדבר. אָבער איך האָף און גלויב, אַז נאָך געפינען זיך אין אונז יענע פערבאָרגענע כוחות, וועלכע עס האָבען פערמאָגט דאָ די בילוים. די חלוצים פון עמק און דער באַראָן ראָטשילד. איך האָף און גלויב, אַז סוף כל סוף וועט דער גייסט פון יצירה בעזיגען דעם בייזען גייסט פון פערניכטונג און מיר וועלען ווייטער ציהען די גאָלדענע קייט, פאַר וועלכע גאַנצע יודישע דורות האָבען געאָפּפערט זייער לעבען, מיין גאַנץ לעבען — און שוין פופציג יאָהר ווי איך שטעה ביי דער ציוניסטישער אַרבייט — האָב איך נישט געפיהלט אויף זיך אַזאַ אחריות ווי אין דעם איצטיגען מאָמענט. זאָל כאָטש אַ טייל פון דעם דאָזיגען אחריות־געפיהל אַריבער אויף אייך — און אונזער ערפאָלג וועט זיין געזיכערט. (פּאַלקאַר)

טויזענטער יודישע אַרבייטער וועט מען קאָנען אַריינפיהרען קיין ארץ-ישראל צו די אַרבייטען אויף דעם ניי-ערוואָרבענעם באָדען

ערקלערט אין אַ שמועס פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו אין פּאַריז

פּאַריז. דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און פון דער יודישער אַגענץ, ה' נחום סאָקאָלאָוו, וועלכער ווײלט איצט אין פּאַריז, האָט אויפגענומען אַ פערטרעטער פון „פּאַריזער היינט" און אין אַ געשפּרעך געגעבען זעהר וויכטיגע ערקלערונגען וועגען די נייע גרויסע מעגליכקייטען אין ארץ־ישראל.

די ערשטע און וויכטיגסטע פראַגע איז איצט זעלבסטפערשטענדליך וועגען דער קאָלאָניזאַציע אויף דעם נייעם גרויסען שטח חולה, וועלכען עס האָט איצט ערוואָרבען די יודישע אַגענץ. פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו האָט וועגען דעם ערקלערט:

— די אַרבייט אין חולה וועט זיך אינגיכען אָנהויבען. עס איז נישטאָ קיין שום צווייפעל, אַז מען וועט אונז געבען די ערלויבניש אַריינצופיהרען קיין ארץ־ישראל וויפיל יודישע אַרבייטער מיר וועלען נאָר דאַרפען פאַר די דרענאַזש־אַרבייטען אויף דעם נייעם גרויסען באָדען. עס איז מעגליך, אַז די דאָזיגע אַרבייטער וועלען פריהער דאַרפען דורכמאַכען אַ בעזונדערע פאָרבערייטונג אין חוץ־לארץ. מיר וועלען אויך דאַרפען האָבען אַ שטאַב פון אינסטרוקטאָרען. די אַלע פראַגען בעטראַכט איצט אַ ספּעציעלער קאָמיטעט פון פאַכמענער. אָבער איינס איז זיכער: דאָ עפענט זיך אַ נייע מעגליכקייט פאַר טויזענדער יודישע יונגעלייט צו קומען קיין ארץ־ישראל און אַריינאָרדנען זיך.

— יודען וועלען אויפלעבען און מאַכען בליהען חולה! — האָט ווייטער ערקלערט פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו — מיר וועלען בעווייזען, אַז אָט די זומפּען וועלען מיר פערוואַנדלען אין אַ בליהענדער געגענד, מען דאַרף נאָר אויפקלערען די יודישע עפענטליכקייט, אַז איצט מעהר ווי פריהער איז נויטיג צו קאָנצענטרירען אַלע אונזערע כחות אַרום ארץ־ישראל און מיטהעלפען אין דער גרויסער אויפגאַבע. די דאָזיגע אַרבייטען וועלען אויך פאָדערען גרויסע מיטלען. עס איז אמת פערהאַן אַ ספּעציעלע געזעלשאַפט, וואָס וועט זיך דערמיט פערנעהמען און עס איז אויך דאָ אַ טייל פון די נויטיגע קאַפּיטאַלען. אָבער עס איז נאָך נויטיג צו שאַפען גרויסע מיטלען. און מען זאָל נישט צוברעקלען די יודישע אָנשטרענגונגען דורך די פערשידענע חלומות וועגען קאָלאָניזאַציע אין אַנדערע לענדער. דאָס זענען דאָך מיסטעריעזע פּלענער, וואָס האָבען נאָך ווייט נישט קיין רעאַלע בעדייטונג.

אין דער הינזיכט — האָט אויסגעפיהרט פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו — דאַרף מען שטאַרק וואָרענען די יודישע עפענטליכקייט. מען דאַרף אויפקלערען די רואינירטע, פערצווייפעלטע יודישע מאַסען, אַז דאָס זענען נאָר פּלענער און נישט קיין רעאַלע מעגליכקייטען. מיר זענען נישט געגען די פּלענער. מיר האָבען נישט דאָס מינדעסטע געגען דעם, אַז מען זאָל ווירקליך קאָנען בעזעצען גרויסע מאַסען יודען אין דרום־אַמעריקע, אין נייע געגענדען, דאָס קען נאָר זיין אַ ישועה פאַר פיל רואינירטע יודען אין זייערע היימען, אָבער עס האַלט דאָך נאָך ווייט נישט דערביי, דאָס ווייסען דאָך די פּראָיעקט־געבער אַליין. איז דעריבער שעדליך פונאַנדערצובלאָזען אַזעלכע נישט רעאַלע פּלענער, פערפיהרען יודישע האָפנונגען און פערלירען אומזיסטע יודישע ענערגיע, וואָס קאָן פערווענדעט ווערען און ברענגען אַזעלכע גוטע רעזולטאַטען אין ארץ־ישראל — האָט פערענדיגט פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו.

קרובים פון אַלמנ'ס און אַלמנות

(בריף פון ניו-יאָרק)

פון קלאַראַ לעווין

די היינטיגע יוגענט נעהמט אַלץ צו ערנסט. האָט אין זינען פּאָליטיק און עקאָנאָמישע פראַגען און עס בלייבט איהר נישט איבער קיין צייט אויף ליבע און אונטערהאַלט, די אַלטע לייט ווייסען אָבער, אַז דאָס לעבען איז צו קורץ און צו טייער, אַז מען זאָל זיך פערנעהמען מיט אַזוינע ערנסטע זאַכען. דאָס ביסעל צייט וואָס איז נאָך פערבליבען צו לעבען דאַרף מען אויסנוצען מיט שכל, און אַרויסקריגען הערפון אַזוי פיל פרייד און מונטערקייט וויפיל עס לאָזט זיך נאָר.

אַזוי ווייניגסטענס פערזיכערט אונז עדוואַרד אילס, אַ געוועזענער גלח, וואָס איז אַליין שוין אויך נישט קיין יונגעלע, סך הכל טראָגט ער אויף זיינע פּלייצעס גאַנצע דריי און זיבעציג יאָהר, און אַז ער זאָגט, ווייסט ער מסתמא, וואָס ער זאָגט, וואָרום ער איז דער פאָטער פון אַ בעוועגונג פאַר ליבע און מונטערקייט צווישען זקנים האָט ער שוין אָרגאַניזירט, און אַ צוועלפטער ווי אויף היינטען, עלף קלובען פון לעבענס־לוסטיגע זקנים האָט ער שוין אָרגאַניזירט, און אַ צוועלפטער וועט אָרגאַניזירט ווערען.

ברידערשאַפט און שוועסטערשאַפט פערבאַנדען רופען זיך די דאָזיגע קלובען פון אַלטע לייט, און ווי דער נאָמען בעווייזט ווערען אין די קלובען אַריינגענומען סיי מענער און סיי פרויען. עס וועט אָבער נויטיג זיין צוצוגעבען אַז די מעהרסטע מיטגלידער פון די דאָזיגע קלובען בעשטעהען פון אַלמנ'ס און אַלמנות. כאָטש דער איינטריט איז אויך אָפען פאַר גרושות און אַפילו פאַר אַלטע בחורים און אַלטע מיידלעך, וואָס זענען צוליב איין אורזאַך אָדער אַ צווייטער פערזעסען געוואָרען.

פון אויבען־אויף קאָן זיך אויסדוכטען, אַז עס איז אַ נייער סאָרט שידוכים־קלובען, און גיט מען צו קוקען דעם טעוו. גלח אילס, וואָס איז געווען דער גרינדער און איז איצט דער דיקטאַטאָר פון דער דאָזיגער בעוועגונג גיט ער צו, אַז אַ גרויסער טייל פון די, וואָס פערשרייבען זיך אַלס מיטגלידער אין די קלובען, טראַגען זיך אפשר אַרום מיט אַ חלום, אַז זיי וועלען דאָרטען געפינען אַ בעשערטע אָדער בעשערטען, וואָס זאָל פערזיסען די לעצטע יאָהרען פון לעבען, פאַקטיש זענען דריי חתונות שוין געפּראַוועט געוואָרען צווישען די מיטגלידער און אַנדערע שידוכים האַלטען ביים געשלאָסען ווערען. אָבער דאָס איז נישט דער איינציגער צוועק פון דער בעוועגונג פערזיכערט אילס און זיכער נישט דער הויפּט־צוועק.

דער הויפּט־צוועק פון דער בעוועגונג זאָגט ער איז צו בעפרייען די מיטגלידער פון דער איינזאַמקייט צו וועלכער די מעהרסטע אַלטע לייט זענען פעראורטיילט. יונגעלייט האָבען זיך זייערע קלובען און זייערע פערוויילונגען, וואו זיי קומען זיך צונויף, זינגען, טאַנצען, און האָבען הנאה פון לעבען, פאַר וואָס זאָלען עס אויך נישט האָבען יענע, וואָס עס איז זיי נאָך פערבליבען בלויז אַ קורצע צייט צו פערברענגען אויף אונזער שעהנער וועלט?

און ראָמאַנען! טאַקע ראָמאַנען אויך. די יוגענט מיינט, אַז נאָר זי קאָן זיך פערליבען און פיהרען ראָמאַנען, אָבער אונזער בעוועגונג, זאָגט אילס, האָט אין דער קורצער צייט פון איהר עקזיסטענץ בעוויזען אַז אויך אַלטע לייט קאָנען זיך נאָך פערליבען און זיין גליקליך אין זייער פערליבטקייט.

אָבער אַ חוץ דעם מיינט אילס, איז ביי עלטערע מענשען אויך נאָך פערהאַן אַ דראַנג צו זעלבסט־אויסדרוק, און זיי דאַרפען האָבען אַן אויסגאַנג פאַר זייערע אונטערדריקטע פערלאַנגען, און נישט דווקא אונטערדריקטע ליבעס־פערלאַנגען, נאָר אַזאַ פון אַ העכערען סאָרט, פערהאַן אַ סך אַלטע לייט, וואָס האָבען שטענדיג געחלומט וועגען ווערען שרייבער, פּאָעטען, אַקטריסען, זינגער, דירעגענטען און וואָס דען נישט? מעהר נישט זיי האָבען די דאָזיגע חלומות זייערע קיינמאָל נישט געקאָנט רעאַליזירען, און אין די ברידערשאַפט און שוועסטערשאַפט פערבאַנדען האָבען זיי אַ געלעגענהייט צו בעפרידיגען די דאָזיגע אונטערדריקטע פערלאַנגען זייערע.

אַלע בעאַמטע אין די קלובען ווערען דערוועהלט פּאָרלעכווייז. דאָס הייסט, אַ מאַן און אַ פרוי ווערען אויסגעקליבען צו יעדען אַמט. די העכסטע אַמטען פון יעדען קלוב זענען דער „אַלגעמיינער ברודער" און די אַלגעמיינע „שוועסטער". זיי זענען די פאָרזיצער פון דעם קלוב, זיי פיהרען אָן מיט די מיטינגען. די העכסטע בעאַמטע פון דער אַלגעמיינער אָרגאַניזאַציע זענען דער „אויבערשטער אַלגעמיינער ברודער" און די „אויבערשטע אַלגעמיינע שוועסטער".

אין דעם קלוב ווערט אָפּגעהאַלטען אַ מיטינג איינמאַל יעדע וואָך.

יעדער מיטינג הויבט זיך אָן מיט אַ פייערליכער צערעמאָניע ביי וועלכער אַלע „ברידער" און אַלע „שוועסטער" דערלאַנגען זיך די הענט. דערנאָך זעצט מען זיך אויס, און מען פאַסט שוין אויף אַז אַ ברודער זאָל זיך זעצען לעבען אַ שוועסטער. דערנאָך האַלט מען רעדעס, מען זינגט, מ'דעקלאַמירט און שפּילט אויף פערשידענע אינסטרומענטען. און אַז מען איז שוין אַריין אין דער אַטמאָספערע צוריקט מען די בענקלעך און מען געהט אַ טאַנצעל. פון די היינטיגע מאָדערנע דזשעז טענץ ווילען נישט וויסען די אַלטע. מען דערמאָנט זיך אָן די אַלטע און אַלטמאָדישע טענץ. אַהיים געהט מען מעהרסטענס אויך פּאָרלעכווייז. און פון אַזוינע געגענג אַהיים זענען דערווייל אַרויסגעוואַקסען פיר חתונות. אָבער ווי מען פערזיכערט זענען שוין אַנדערע פּאָרלעך אויך ווייט פערוויקעלט אין ליבע־נעצען און גאָר אינגיכען וועלען געפּראַוועט ווערען נאָך אַנדערע חתונות.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
נעמט אָן פון 8–12 בייטאָג און פון 4–9 אָוונט

סענסאציאנ. מארד-פראצעס אין לאנדאן

לאנדאן. גאנץ ענגלאנד האט מיט דער גרעסטער שפאנונג באגלייט דעם פראצעס פונ'ם איטאליענישן קעלנער טאני מאנציני, דעם שוהנעם יונגען בחור, וועלכן מען האט חושד געווען אינם מארד פון דער געפאלענער טענצערין, די ענגלענדערין וויאלעט קעי, עס איז אוועק א געוואלדיגע אויפרעגונג אין ענגלאנד, ווען מען האט הארט ענטדעקט א שווארצן קאסטן מיט דעם איינגעפאקטן טויטן קערפער פון א פרוי. א צייט לאנג האט מען נישט געוואוסט אפילו ווער די דערמארדעטע איז געווען. מען האט געפארשט און געזוכט און מיטאמאל האט מען געפונען א צווייטן קאסטן אויך מיט א טויטער פרוי. א ציטער איז דורך איבער דעם לאנד. די פעהיגסטע דעטעקטיוון פונ'ם בארימטן סקאטלאנד־יארד האבן זיך געלאזן אין גאנג. א מאסן־פסיכאז האט ארומגענומען דאס לאנד. ווער איז די טויטע פונ'ם קאסטן נומער 1 און ווער איז דער טויטער קערפער פונ'ם בלוטיגן קאסטן נומער 2? און דער עיקר: — ווער איז דער מערדער? — איז עס נישט א נייער געהיימנישפולער „דזשאק דער בויך־שניידער", וועלכער האט מיט עטליכע צענדליג יאהר צוריק אויפגערודערט גאנץ ענגלאנד מיט זיינע מארדען איבער גאסן־פרויען אין דער געגענד פונ'ם יודישן ווייטשעפעל?

דער בלוטיגער קאסטן נומער 1

אבער שפעטער האט מען די דערמארדעטע פונ'ם בלוטיגן קאסטן נומער 1 אידענטיפיצירט. דאס איז געווען די טענצערין און גאסן־פרוי וויאלעט קעי. איבער 40 יאהר אלט. מען האט אויך געכאפט איהר געליבטן, דעם יונגען, עטליכע און צוואנציג יעהריגען, איטאליענער, מאנציני. עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז דער איטאליענער האט געלעבט פון איהר פראסטיטוציע. עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארן — און ער האט זיך מודה געווען — אז ער האט זי איינגעפאקט אין שווארצן קאסטן, אבער דערהרגעט האט ער זי נישט. איך האב זי געפונען — האט מאני ערקלערט — א טויטע... א גאנצע וואך האט דער פראצעס געדויערט. גאנץ ענגלאנד איז געווען אויפגערודערט. מען האט געשטעלט די פראגע: — איז טאני דער מערדער? — דער גרעסטער אדוואקאט פון ענגלאנד, בירקעט, האט איהם וואונדערבאר פערטיידיגט. ער האט זיך געשטעלט אויף דער טעזע:

— די פראקוראטור האט די דירעקטע שולד נישט בעוויזען. בלייבט א צווייפעל, דארף דער בעשולדיגטער געניסן פונ'ם צווייפעל... א גאנצע רייהע עדות זענען געקומען. מיטטענס פון דער לאנדאנער אונטערוועלט, אלפאנסן, גאסען־פרויען. איין יונג מיידעל פון 17 יאהר, וועלכע האנדעלט אויך מיט איהר קערפער, איז געקומען דערצעהלען, אז דער איטאליענער האט איהר געבעטען, זי זאל איהם געבען אן אליבי. אבער טאניס אדוואקאט האט בעוויזען, אז דאס יונגע גאסען - מיידעל זאגט אזוי, ווייל זי וויל געפעלען דער פאליציי... דער פראצעס האט געהאט העכסט שפאנענדע מאמענטען, בפרט ווען די עקספערטען האבען געבראכט פאר די געשוואוירענע דעם פערמארדעטערס שארבען און געוויזען די אנגעשפאלטענע ערטער.

א שטארקען איינדרוק האט געמאכט דאס עדות זאגען פונ'ם בעשולדיגטען אליין. אזא מנהג איז אין ענגלישען געריכט. דער בעשולדיגטער געהט ארויס פונ'ם בעשולדיגונגס־באנק און פערנעהמט אנ'ארט ביים עדות־ברעטעל. דער יונגער איטאליענער איז ארויס און ערקלערט:

איך האב זי געליבט

— זאל עס מיך קלינגען מערקווירדיג, אבער נישט געקוקט אויפ'ן אונטערשיד פון יאהרען האב איך געליבט די וויאלעט קעי — און ער דערצעהלט ווייטער — „זי פלעגט האבען א סך ווידזיטען פון מענער. ווען זיי פלעגען קומען, פלעגט זי מיר זאגען: „טאני, געה אריין אין קיך" — אז דער קליענט פלעגט אוועק, פלעגט זי מיר ווייזען דאס בעקומענע געלד.

ער גיט צו:

— וויאלעט האט מורא געהאט פאר עמיצען. צוליב דעם פלעגען מיר אפט טוישען די וואוינונגען. זי פלעגט אויך שכור'ן.

דאן געהט מען איבער צום דראמאטישסטען מאמענט פונ'ם מארד:

— געווען איז דאס דעם 10־טען מאי. איך בין אהיימגעקומען און געטראפען וויאלעט אויפ'ן בעט. דער קאפ צווישען די קניה. איך האב געמיינט, אז זי איז שכור. איך בין צו, זי א ריהר געטאן, זי איז געווען טויט. איך האב אינגאנצען פערלוירען דעם קאפ. קיין פאליציי האב איך נישט געקענט אלארמירען, ווייל איך בין געווען זיכער, אז א מענש ווי איך, מיט א קארעקציאנעלע פערגאנגענהייט, וועט באלד דער פאליציי ווערען פערדעכטיג. מען וועט זאגען: — איהר זענט דער מערדער!

איך האב זי פערפאקט אין א שווארצען קאסטען

א גאנצען טאג איז מאנציני ארומגעגאנגען איבער לאנדאן זוכען אן עצה:

— ביינאכט בין איך געקומען אהיים. איך האב נישט געקענט מעהר קוקען אויף איהר טויטען קערפער. איך האב זי איינגעהילט אין קאלדרעס און איינגעשטעלט אין דער שאנק און מיט טשוועקעס פערקלאפט די טיר. איך האב ארומגעוואשען דאס בלוט, וואס איז געווען ארויסגערונען פון איהר קאפ און איך בין געבליבען זיצען אין א פאטעל און שוין אזוי איבערגעדרימעלט די נאכט.

אויך די צווייטע נאכט האט מאנציני פערבראכט אינ'ם צימער פון דער טויטער.

— איך האב נאכהער געקויפט דעם שווארצען קאסטען. א שעה צייט האב איך נישט געוואוסט צו עפענען די שאנק. איך האב מורא געהאט. צום סוף האב איך אויפגעריסען די טיר פון דער שאנק, דער טויטער קערפער איז דארט געשטאנען א פערשטייפטער שוין, איך האב זי איינגעפאקט אין קאסטען און איך האב געמוזט נאך גוט איינברעכען איהרע הענד און פיס.

— טא ווער האט דערמארדעט?

— איך ווייס נישט. זי האט אלעמאל מורא געהאט פאר עמיצען...

בעפרייאונגס-אורטייל

דער לעצטער עדות אין פראצעס איז געווען מאנציני'ס מוטער. איהר נאמען מיסיס ענגלאנד, אבער מאנציני האט פיגורירט אונטער 6 אדער 7 פערשידענע נעמען. די מוטער ערקלערט:

— וויאלעט קעי האט געמאכט אויף מיר דעם איינדרוק פון א מארפיניסטין.

די גאנצע צייט פון דער מוטערס עדות זאגען, האט דער זוהן נישט אפילו א בליק צו טאן אויף איהר.

זיין אדוואקאט האט געהאלטען א גלענצענדע פערטיידיגונגס־רעדע. דאס געריכט בעראט זיך און טראגט ארויס א בעפרייאונגס־אורטייל.

לאגע פון יודען אין פערשידענע אייראפעאישע לענדער

בעריכט אויף דער זיצונג פון ענגלישען ועד-הקהלות

לאנדאן (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ועד-הקהלות, וועגען וועלכער י.ט.א. האט שוין מיטגעטיילט, האט דער פרעזידענט פון ועד נעוויל לאסקי אין זיין בעריכט ארומגערעדט, חוץ די לאגע פון די יודען אין פוילען, אויך דעם מצב פון אנדערע יודישע קבוצים אין אייראפא.

וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען ווערט אין בעריכט געזאגט, אז זי איז געבליבען אונפעראנדערט. אין די גרעסערע שטעדט בעמערקט זיך אבער צווישען די יודען גופא אנ'ענגערע קאנסאלידאציע. די יודען פאסען זיך צו די נייע בעדינגונגען פון איזאלאציע, וועלכע איז זיי אויפגעצוואונגען געווארען. די עקזיסטירענדע יודישע אינסטיטוציעס בעפעסטיגען זיך און עס ווערען געשאפען נייע.

די דייטשע יודען — א קבוץ פון א האלבען מיליאן נפשות — מאכען א ריזיגע אנשטרענגונג צו דערהאלטען זייער קיום. מען זאגט, אז דאס איז ווארשיינליך אמת, אז געוויסע יודישע פירמעס מאכען גוטע געשעפטען. דאס איז אבער נישט דער כלל, נאר דער יוצא-מן-הכלל.

חוץ די נישט-צאהלרייכע יודישע אדוואקאטען און דאקטוירים, וואס מעגען זיך בעשעפטיגען מיט זייערע בערופען, איז די גרויסע מעהרהייט פון דער יודישער פראפעסיאנעלער אינטעליגענץ בערויבט פון יעדער ארבייטס-מעגליכקייט. צו זיי קומען צו די יודישע אנגעשטעלטע פון די באנק-הייזער, פאבריקען, ווארענהייזער, און נישט ווייניגער די יונגע מענער און פרויען, וועלכע מען האט ארויסגעווארפען אויפ'ן חסד פון גורל איידער זיי האבען נאך אנגעהויבען זייער קאריערע.

די צאהל יודען, וועלכע בעזיצען נאך בעדייטענדערע מיטלען, איז אויסערגעוועהנליך בעגרעניצט. יעדער רייכערער דייטשער יוד מוז טראגען די זארג פאר אלע זיינע קרובים, נאהענטע און ווייטע, וואס לעבען אין דלות און דחקות. ווייטער מוז ער צאהלען דעם קהלה-שטייער. חוץ לזה האט ער צו צאהלען אויף פערשידענע סאציאלע אקציעס און מען טאר נאטירליך נישט פערגעסען וועגען מלוכה'שע און מוניציפאלע שטייערן.

נאכ'ן ארומרעדען די סאאר-פראגע פון יודישען שטאנדפונקט, ערקלערט נעוויל לאסקי, אז אין עסטרייך זענען פערהאן סימנים פון א בעסערער טענדענץ מצד דער רעגירונג לגבי די יודען. אין די באלטישע לענדער דאגעגען האבען בעקומען די אויבערהאנד נאציאנאליסטישע עלעמענטען, וואס זוכען ארויסצוטרייבען די יודען פון דער ווירטשאפט.

אין דאנציג ווערען די קאנסטיטוציאנעל-געזיכערטע רעכט פון די יודען נישט בלויז נישט רעספעקטירט, נאר אויך נישט בעוואכט. די לאגע פון די יודען אין דאנציג איז איינע פון די אנגעלעגענהייטען, מיט וועלכע דער פעלקער-בונד וועט זיך דארפען פערנעהמען.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94
אונ' נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4—6 נאכמ.
ספעצ. האריז-קראנקהייטען

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער פראגראם!
— I —
גרויסע עמאציאנירענדע דראמע, וואס ענטפלעקט דאס קאפיטאליסטישע לעבען
א. נ.
אמעריקאנער וואהנזין
אין די הויפט-ראלען:
Pat Obrien i Kay Johnson
— II —
גרויסע קאמעדיע פון צארישע לאפאוניקעס
א. נ.
„רעוויזאר"
אין דער הויפטראלע: Vlasta Burian
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאכמ.

מיין שוועסטער'ס מאן

א דראמע פול לעבען ◆◆◆ פון עטעל ז.

א צעבראכענע, א וויינענדיגע. איז ער פאר מיר געשטאנען אויף די קני, און ווי א קליין קינד וויינענדיג זיך ביי מיר געבעטען:

— זיי מיר מוחל... איך... איך וועל איצט אלץ טון און דער וועלט... איך האב דיך ליב!... איך קאן אהן דיר נישט לעבען... איך בין דאן געווען יונג און באריש געווען,... איך האב דאן נישט געוואוסט, וואס איך טו!... איך... וועל...

— ניין! איך האב נישט געקאנט צוהערען צו די ווערטער, וואס קומען פון אנ'אויסוואורפס מויל, וואס האט אזוי פערזאומגליקט און צעבראכען דאס לעבען פון מיין שוועסטער. און — דער אומגליק איז נאך גרעסער, ווייל ער איז דער פאטער פון מיין קינד!

מיטן קליינעם קינד אויף די הענט בין איך ארויס פון שטוב. געדונגען א וועגעלע און בין אוועק קיין בוענאס אייערעס צו מיינע ברידער.

ס'איז איבעריג צו דערצעהלען וואס ס'האט זיך דאן אפגעטון אין מיינע ברידער'ס הייזער, נאך דעם ווי זיי האבען זיך דערוואוסט ווער מיין מאן איז!... איצט האבען מיר אלע פערשטאנען פארוואס ער איז עס געווען אזוי קעגען מיין שוועסטערס קומען, און פארוואס ער האט עס אזא מאדנעם שפאנישען באר־מען...

ערשט איצט האב איך אנגעפאנגען צו בעגרייפען, פארוואס ער איז, ווען ער האט דעם בריף פון מיין שוועסטער אין האנט אריינבעקומען, געווארען אזוי צעטומעלט און דערשלאגען. דאס איז געווען נישט מיין מאמעס טויט, וואס האט איהם אזוי שטארק גערירט, נאר ווייל ער האט זיך דערוואוסט, ווער איך בין, און האט פערשטאנען, אז זיין ביטערער סוד קומט ארויס...

קוים האב איך איבערגעלעבט אין מיין ברידערס הויז, ווי גאנץ פריה, ווען אלע זענען נאך געשלאפען, האב איך דערהערט, אז מען קלאפט אין טיר.

אויף גיך בין איך אראפגעשפרונגען פון בעט און בין צוגעלאפען צו דער טיר. פאר דער טיר איז געשטאנען מיין מאן.

מיין ברודער איז אויך צוגעלאפען צו דער טיר. דערזעהענדיג איהם, האט ער זיך פערלוירען און האט נישט געוואוסט וואס צו טון. אבער איך האב אנגעהויבען צו שרייען:

— אוועק פון דאנען!... אוועק דו, דו לומפ!...

ער איז מיר ווידער געפאלען צו די פיס און געוויינט ווי א קליין קינד:

— זיי מיר מוחל!...

איך האב נאך העכער געשריגען אבער אין הארצען האב איך אויף איהם שוין אנגעהויבען רחמנות צו האבען... און אפשר איז דאס געווען נישט בלויז רחמנות, — ער איז דאך דער פאטער פון מיין קינד!...

די ליבע איז שטארקער פון אלץ

מיר זענען אלע געווען ווי פערלוירענע און נישט געוואוסט וואס צו טון.

אויף מארגען האט מיין שוועסטער בעדארפט קומען. וואס טוט מען מיט איהר? ווי אזוי דערציילט מען איהר, אז דער מאן, וועלכער האט זי מיט אכצעהן יאהר צוריק פערלאזט, איז גאר איצט דער געזעצליכער מאן פון איהר שוועסטער?

— געה! — האב איך אלץ געהאלטען אין איין שרייען צו מיין מאן — דו האסט נישט בלויז צעבראכען מיין שוועסטער'ס לעבען נאר אויך מיינס!... וואס האסטו פון מיר געוואלט?

ער האט, וויינענדיג מיט א צעבראכענער שטימע, צוגעגעבען:

— אמת, איך בין אנ'אויסוואורף, א לומפ, אלץ וואס אין דער קארט; אבער וואס איך האב געטון מיט אכצעהן יאהר צוריק, איז בלויז געווען א פראדוקט פון די שרעקליכע מלחמה־איבערלעבענישען... מיינע נערווען זענען געווען צעבראכען פון די שרעקליכע יסורים פון הונגער און פון בויט, און... מיין מאראל איז געווען צוליב א לעבען פון פיר יאהר — א לעבען ווי פון א ווילדער חיה... אויף דעם פראנט און צווישען סאלדאטען, אין א וועלט וועלכע האט פערלוירען יעדען גלויבען... אבער איצט בין איך צוריק א נארמאלער מענש, וועלכער ארבייט שווער און מאכט אנ'אנשטענדיגען לעבען. דו... ווייסט דאך! דו האסט דאך געזעהען ווי שווער און ביטער איך ארבייט אין פעלד פון גאנץ פריה ביז שפעט אין דער נאכט. דו... דו...

— און ווען איך האב דיך דאן אין רעסטאראן אין בוענאס אייערעס דערזעהען — האט ער נישט אויפגעהערט צו קלאגען — איז מיר קיינמאל נישט איינגעפאלען, אז דו ביזט יענע קליינע מיידעלע די שוועסטער פון מיין פרוי. איך בין יעצט גרייט אלץ צו טון, אבי זיי מיר מוחל!... איך האב דיך ליב, שטארק ליב, און קאן אהן דיר נישט לעבען!...

מיינע ברידער האבען אונז ביידען איבערגעלאזט אין זייער הויז און אליין זענען זיי וועגגעפאהרען צום פארט, כדי צו בריינגען אונזער שוועסטער. ווי בייגעריג איך בין געווען צו זעהען מיין שוועסטער נאך אזויפיל יאהרען, בין איך צום פארט נישט געפאהרען. איך האב זיך פשוט געשעהמט זיך צו ווייזען פאר מיין שוועסטער. מיין מאן האט נישט געוואלט אפטרעטען און אלץ געהאלטען אין איין בעטען זיך, אז ער איז גרייט אלץ צו טון, וואס מען וועט נאר פערלאנגען פון איהם...

בלויז א פאר שעה האט געדויערט אבער מיר האבען זיך די פאר שעה געצויגען ווי לאנגע יאהרען אין א תפיסה, פלוצים האט זיך פארן הויז אפגעשטעלט אנ'אויטאמאביל און עס האבען זיך דערהערט טריט פון דרויסען.

דאס הארץ האט מיר אנגעהויבען צו קלאפען, ווי מיט טויזענט האמערס, פאר די אויגען האט מיר געשווינדלט, וואו טוט מען זיך איצט אהין? איך האב געפיהלט אז אט־אט און איך פאל אין חלשות...

די טיר האט זיך מיטאמאל אויפגעמאכט, און מיין שוועסטער איז געשטאנען מיט מיינע צוויי ברידער. מיט אויסגעשטרעקטע ארעמס האט זי זיך א לאז געטון צו מיר. אויסשרייענדיג מיט פרייד מיין נאמען.

פלוצלינג איז מיין מאן צו, און מיט א הארצרייסענדיג קול אויסגעשריגען מיין שוועסטערס נאמען:

— זיי מיר מוחל !...

א טויט-בלאסע האט זי געקוקט אויף איהם, און איהם דערקענט.

זי האט אויסגעבראכען אין א מוראדיג געוויין און האט אנגעהויבען שרייען:

— דו... דו... ווי קומסטו אהער? דו...

ווען מיין שוועסטער האט זיך גוט אויסגעוויינט האט איהר מיין עלטערער ברודער גאנץ רוהיג דערקלערט די פערפלאנטערטע סיטואציע. ערשט דאן האט זי אויפסניי אנגעהויבען ברעכען די הענט. יאמערען און שרייען:

— הייסט עס — האט זי געשריגען — דו האסט ווידער חתונה געהאט... און מיט... מיט מיין שוועסטער!...

מיר זענען אוועק צו א רב, מיין מאן האט אונז ביידען געמוזט אפ'גטען, מיך און מיין שוועסטער. אבער ס'האט בלויז גענומען א פאר טעג און איך האב מיט דער צושטימונג פון מיין עלטערער שוועסטער צוריק חתונה געהאט מיט מיין מאן, און מיין שוועסטער האט גלייך אויפ'ן צווייטען חודש חתונה געהאט מיט א קאלאניסט, טאטע פון אונזער קאלאניע, מיט דער הילף פון מיין מאן, וועלכער האט א העלפט פון זיין פערמעגען אוועקגעגעבען פאר מיין עלטערער שוועסטער. (סוף).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 20 דעצעמבער

יד טבת תרצ"ה

זון-אויפגאנג 7.42

זון-אונטערגאנג 3.25

היינט — וואהל־זיצונג אין שטאט־ראט

צי וועלען די ענדעקעס האבען א מעהרהייט צו וועהלען א פרעזידענט און וויצע-פרעזידענטען?

ווי בעקאנט האט דער ה' וואיעוואדע בעאויפטראגט אויף היינט 7 א זייגער אין אוונט צונויפצורופען די וואהל־זיצונג פון שטאט־ראט. די היינטיגע זיצונג וועט נישט מעהר אנגעפיהרט ווערען דורך דעם רעגירונגס־קאמיסאר, נאר דער שטאט־ראט אליין וועט פון זיך אויסקלויבען א פארזיצער און וואהרשיינליך וועט דאס זיין אב'ענדעק.

די טאג־ארדנונג פון דער היינטיגער זיצונג איז פאלגענדע: וואהלען פון א פרעזידענט, וואהלען פון צוויי וויצע־פרעזידענטען און וואהלען פון 8 לאווניקעס.

א חוץ די ענדעקעס האט קיין שום פראקציע נישט צוגעגרייט קיין קאנדידאטען אויף פרעזידענט און וויצע־פרעזידענט, דאגעגען האט די סאנאציע צוגעגרייט איהרס א קאנדידאט דעם מאיאר זאראנטשקעוויטש און די יידישע "בידע פראקציעס, וועלען זיי שטימען איינהייטליך, וועלען זיי קענען אדורכפיהרען צוויי לאווניקעס, די קאנדידאטען זענען איבזש. פראשקער און ה' פישעל ליבערמאן, די ענדעקעס האבען לויט זייער צאהל ראטמענער — 5 לאווניקעס.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין דער ענדעקישער פראקציע אין דער לעצטער וואך עפעס קאליע געווארען, נעכטען אינדע־פריה האט עס אויסגעזעהען, אז די ענדעקישע פראקציע איז שוין צוריסען. די וועטעטעלע קאנדידאטען אויף פרעזידענט, וויצע־פרעזידענטען און לאווניקעס זענען פעסטגעשטעלט געווארען נישט דורך דער גאנצער פראקציע נאר דורך אנ'ענגע גרופע צופעליגע מענשען, גלייכצייטיג אבער האט מען געארבייט שלום צו מאכען צווישען די צוקריגטע, דאס האט זיך אבער ביז שפעט בייבאכט נישט איינגעגעבען, אזוי אז אויף דער היינטיגער זיצונג קען קומען צו גרויסע סורפריזען, ס'איז מעגליך, אז אויב די מעהרהייט אין דער ענדעקישער פראקציע וועט זעהען, אז זיי האבען נישט די נויטיגע 37 שטימען אויף צו וועהלען א פרעזידענט און וויצע־פרעזידענטען וועלען זיי פארלאזען די זיצונג, ס'וועט נישט בלייבען קיין קווארום און קיין וואהלען וועלען נישט פארקומען. אין אזא פאל וועט מוזען צונויפגערופען ווערען א צווייטע וואהל־זיצונג און אויב דעמאלס וועט נישט קומען צו קיין רעזולטאט, וועט דאס אינערן־מיניסטעריום בעשטימען א קאמיסארישען פרעזידענט אויף א יאהר צייט. ס'איז אויך מעגליך, אז דער שטאט־ראט זאל פונאנדערגעלאזט ווערען אלס נישט פעהיג צו ארבייט און ס'זאלען פארקומען נייע וואהלען.

צוליב דעם אלעם האט די היינטיגע זיצונג פון שטאט־ראט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס און אלערליי סורפריזען זענען מעגליך.

ווידער בעשטראפט 40 פערזאן

פאר נישט אפהיטען די האנדעלס-שעה'ן

(2) דאס סטאראסטע-געריכט האט אויף דער נעכטיגער זיצונג בעשטראפט מיט געלד-שטראף פון 20 ביז 150 זל. פאר נישט אפהיטען די האנדעלס-שעה'ן פאלגענדע פערזאנען: מאיר קויפמאן, זאמענהאפא 13; צירל קאן, פאלודניאווא 38; בלאום פייוועל, פאמארסקא 4; אברהם מאנצאזש, קילינסקיעגא 10; ישראל האלפערן, זגערזשער 28; אנטאני טשעטשאק, סטארא שיקאווסקא 10; יצחק פרידמאן, קילינסקיעגא 55; אברהם מאנעלא, קאמיענגא 14), יצחק הארעוויטש נארוטאוויטשא 41; יחיאל קריבוס, פאלודניאווא 20; אברהם בילפעלד, פושעיאזד 40; רחל גאראט, זאוואדזקא 44; גניא ראזמאאיטא, שטערלינגא 4; יוסף לעדער, פאדזשעטשנא 13; נאוואגראדזקא יאנינא, אנדזשעיא 4; לובאכינסקא בלימה, זאכאדניא 50; גיטל ריבקינד, פילסודסקיעגא 45; פאלא רייכשטיין, נאווראט 11; וולאדיסלאוו קאלינסקי, מאזאוויעצקא 16; אברהם מאנאס, זאכאדניא 13; קליידעמאן לייב, לעגיאנוב 30; ישעיהו קאראש, 6 שערפיען 10; חיים ווישינסקי גלובנא 62; סטאניסלאוו קלוב, שענקעוויטשא 25; יצחק וויינבערג, פיעטרקאווער 64; מאיר הערשקאוויטש, שרודמיעסקא 56; ברוך בער, זאוואדזקא 15; שפרה ראזאווסקא 6 שערפיען 27; חנה לושינסקא, פיעטרקאווער 79; יוזעף גארדאווסקי, זאמענהאפא 1; יעקב פישער, שרודמיעסקא 2; יחיאל געלבארד, טראוגוטא 2; יוסף מאשקאוויטש, ראקאטשינער 24; אברהם לעדערמאן, פילסודסקיעגא 25; ראובן באטשאן, פאמארסקא 6; משה הערשמאן, פאלודניאווא 20; לייב הענדעלעס נאוואמיעסקא 12; האנדעלסמאן מאלא, זגערזשער 54; אפאטאווסקי נחום, לעגיאנוב 53; מיילך קאן, 11 ליסטאפאדא 10.

אמטען און אינסטיטוציעס

וועלען נישט טעטיג זיין אין די חגאות

(2) צוליב די חגאות, וועלען אלע מלוכהשע און שטאטישע אמטען געשלאסען ווערען:

די וואיעוואודזשטווע, שטאטישע און קרייז-סטאראסטווע און מאגיסטראט

ווערען געשלאסען מאנטאג ד. 24-טען ד. ח. 12 מיטאג. די

פינאנץ-קאמער און פינאנץ-אמטען

וועלען זיין טעטיג ביז מאנטאג ד. 24-טען ד. ח. 11 פארמיטאג.

דאס קרייז-געריכט

שטאטישע און ארבייטס-געריכט ווערען געשלאסען שבת. מאנטאג וועלען טעטיג זיין בלויז די קאנצעלאריעס.

באנק פאלסקי

באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא, און פריוואטע בענק וועלען זיין טעטיג ביז מאנטאג 12 מיטאג.

די הויפט-פאסט

און די אפטיילונגען וועלען זיין טעטיג ביז מאנטאג 5 אוו. דאס אננעמען דעפעשען וועט נישט איבערגעריסען ווערען.

דעם ערשטען טאג-יום-טוב וועלען די פאסט-אמטען אינגאנצען נישט טעטיג זיין. עס וועלען אבער צוגעשטעלט ווערען עקספרעס-בריף און טעלעגראמען. דעם צווייטען טאג יום-טוב, וועלען אלע פאסט-אמטען זיין טעטיג אזוי ווי זונטאג, פון 9 פריה ביז 11, דערביי וועט די פאסט אפגעגעבען ווערען איינמאל פארמיטאג.

אין דער

"אובעזפיעטשאלניע"

ווערט די ארבייט ז־אין אלע אמטער אפגעשטעלט דעם 24-טען 12 בייטאג, אנ'אויסנאהם וועלען זיין די אפטייקען, וועלכע וועלען זיין טעטיג ביז 5 אוונט.

דעם 24-טען ד. ח. פון 12 בייטאג אן און ביידע נעכט פון 25 און 26-טען ד. ח. וועלען טעטיג זיין די פאגאטאוויע פאר קימפעטארינס און פאר פלוצלינגע צופאלען (וואולטשאנסקא 225, טעלעפאן 10-208).

דעם ערשטען טאג יום טוב, ד. 25-טען וועלען אלע אפטיילונגען (א חוץ די פאגאטאוויע) נישט טעטיג זיין.

דעם 2-טען טאג יום-טוב, ד. 26-טען ד.ח. וועלען דיזשורירען ספעציעלע דיזשורנעס אויף אנצונעמען אנמעלדונגען צו נעפעהרליכער קראנקע. דער בעאמטער וועט דיזשורירען פון 9 ביז 11 און פון 2 ביז 4 אויף זשווירקי 28 טעל. 11584

אין די אפטייקען, וועט דעם צווייטען טאג זיין א ספעציעלער דיזשור פון 10 ביז 1 און פון 3 ביז 6 אוונד.

די שטאטישע טראמווייען

וועלען קורסירען ביז מאנטאג 6 אוונד. צו דער זעלבער צייט וועלען ארויספאהרען די נאכט-טראמוואיען, וועלכע וועלען קורסירען ביז 12 בייטאכט. פון 12 בייטאכט אן וועט דער טראמוואי-פערקעהר אינגאנצען אפגעשטעלט ווערען. דער טראמוואי-פערקעהר וועט צוריקגעשטעלט ווערען דינסטאג 1 א זייגער מיטאג.

די אגטערשטעטישע טראמוואיען וועלען א גאנצען יום-טוב קורסירען נארמאל.

באהן-לאדונגען

וועלען אנגענומען ווערען ביז מאנטאג 6 אוונד און וועלען בעגייט ווערען דאנערשטאג 6 פריה עס וועלען נאר קענען עקספעדירט ווערען וויכטיגע פעקלעך און פראדוקטען, וואס קענען קאליע ווערען.

די באהנען

וועלען קורסירען נארמאל. עס וועלען נאך געלאזט ווערען ספעציעלע צוגען קיין זאקאפאנע און אין אנדערע קור-ערטער.

די שטאטישע פאגאטאוויע

וועט זיין טעטיג אהן איבערייס.

די וואקאציע אין די שולען הייבט זיך אן מארגען און וועט דויערען ביז'ן 14-טען יאנואר 1935.

די געוועלבער מוזען געשלאסען ווערען מאג טאג 6 אוונד ביז דאנערשטאג דעם 27-טען ד.ח. (א) דעם 1-טען טאג יום-טוב וועלען אויך זיין געשלאסען אלע רעסטאראנען, קאפעען, בארען און אלע עפענטליכע לאקאלען.

די לויה פון די קרבנות

בעת דער טראגישער שרפה אין גייערס פאבריק

(2) נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע לויה פון די 2 קרבנות פון דער טראגישער שרפה אין דער פאבריק פון ל. גייער, פיעטרקאווער 295 ווינצענטי קאניא און אנטאני קארדעצקי.

האלב 3 נאכמיטאג האט די לויה געריהרט פון פאזעקטאריום אויף לאנקאווא גאס, ס'האבען אנטיילגענומען אלע ארבייטער און בעאמטע פון גייערס פאבריק מיט די פארשטעהער פון דער דירעקציע, דעלעגאציעס פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, דעלעגאציעס פון פערשידענע פאבריקען און די קרובים פון די טראגיש-אומגעקומענע.

ביידע לייכען = וואגענס זענען געגאנגען איינער נאכ'ן אנדערען ביז צום צמענטאזש אין כאיני. ביי די אפענע קברים האט מען געהאלטען רעדעס.

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2, און 5-8 אוונד
זונטאג און יום-טוב פון 9-11 בייטאג.
און יו"ט 9-1. פאר דאמען בעזונדערער ווארט-זאל.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

שבת, דעם 22 דעצעמבער, 4 נאכמיטאג און 9.15 אוונד

2 גרויסע קאנצערטע

פון לעבעדיגען ווארט פון דער פאפולערער רעציטאטארקע

רחל האלצער

איז א ניי פראגראם.

פרייזען פון די פלעצער פון 50 און 80 גר. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

יודיש מאריאנעטען-שפיל

"בערל-שמערל-טעאטער"

אנפיהרונג משה בראדערזאן

אין **קאפע "אידעאל"** (פעטריקאווער 48)

היינט, דאנערשטאג — 1 פארשטעלונג אנהייב 10 אוו. קאנסומציע 1 זל.

דאס 1-טע פראגראם א. נ.

"אזוינס און אזעלכעס"

עס ווערען געגעבען קאריקאטורען פון:
ד"ר רויז-און-בלאט, ד"ר פלוויש, אסקער קאנסום, מאקס קאנטאל, יצחק גרינבוים, חיים ראסנער, דיר. צאהל-מייסטער, לייביש פאן לאזענבערג, גרשון וואוילמאן, ר' יאסעלע מנ'ער, קאמענדאנט בערעק מיזדעראוויטש, פאניע די חונ'טע, מאדאם אסתר טענדערטווא, באקס ראטהאלץ, שטעריל-עט-בעריל, פיניעלע מוזיק, יעקע קנאפ-אוט, פאננא דעפטאקובנא. וואלעגטי ראדני, וואיטשע כאווא די דאזארצעבע.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערושענעק און ח. י. בזשוסטאווסקי. לאלקעס געשניצט — ש. מאבאק. מוזיק ארגאנזשירט: דוד בענעלטאן.
קאנסומציע 1 זל.

צוגאב-פאבאר

(2) דעם 28-טען דעצעמבער ה.י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 דעצעמבער וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוועס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

ביי די פאטענטען-קאסעס איז דערוויל לעדיג

דעם 2 יאנואר הויבען זיך אן די קאנטראלעס

(2) ווי ס'אינפארמירט אונז די לאדזער פינאנץ-מאכט, וועלען זיך שוין דעם 2-טען יאנואר אנהויבען די קאנטראל פון פאטענטען אויפ'ן יאהר 1935.

די, וועלכע וועלען נישט בעזיצען די ענטשפרעכענדע פאטענטען וועלן צוגעצויגן ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

דערוויל איז די בעוועגונג ביי די פאטענטען-קאסעס א זעהר קנאפע.

ווידער א קאנפליקט אין דער קאטאן-אינדוסטרי

(2) צוליב דעם, וואס א טייל פירמען אין דער קאטאן-אינדוסטרי האבען נישט אויסגעצאהלט בעלוינונגען פאר אורלויב, זענען ענטשטאנען א גאנצע רייה קאנפליקטען.

צוליב דעם, וואס נאך דעם ערשטען יאנואר קען מען שוין נישט מאהנען די אורלויבען פאר'ן יאהר 1934, האט דער פראפעסיאנעלער פעראיין אנגעהויבען אנ'אקציע צו רעגולירען די דאזיגע פראגע.

היינט וועט פארקומען א פערזאמלונג פון די קאטאן-ארבייטער, אויף וועלכער ס'וועט אנגענומען ווערען א שטעלונג צו דער דאזיגער פראגע'

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואולטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27

הנחה-אויספלוגען קיין דייטשלאַנד מוזן באָיקאָטירט ווערן

לעצטענס אָרגאַניזירן פאַרשידענע רייזע-ביוראָס הנחה-אויספלוגען קיין דייטשלאַנד. נישט קוקנדיג אויף די פילמאַליגע התראות מצד דעם צענטראַל-קאָמיטעט פאַר דער אַנטי-היטלעריסטישער ווירטשאַפטליכער אַקציע, איז ליידער פעסטגעשטעלט געוואָרן אַ בעדייטענדער אַנטייל פון יודישע טוריסטען אין די דאָזיגע אויספלוגען.

עס איז כדאי צו אונטערשטרייכען, אַז אין דער צייט, ווען אין דייטשלאַנד זענען חל שאַרפע דעוויזען-בעגרענצונגען, וואָס ערלויבען נישט דעם דייטשען פאַסאַזשיר מיטצונעהמען מיט זיך מעהר ווי 10 מאַרק, זענען ביי אונז די אויספלוגען גורם אַרויסצופיהרען פון פוילען קיין דייטשלאַנד בעדייטענדע סומען.

די טוריסטען קיין דייטשלאַנד דאַרפען זיך אָפּגעבען אַ חשבון, אַז מיט זייער אַנטייל אין די דאָזיגע אויספלוגען העלפען זיי מיט צו בעווייכערן דאָס היטלער-לאַנד.

דער צענטראַל-קאָמיטעט פאַר דער אַנטי היטלעריסטישער ווירטשאַפטליכער אַקציע אַפּעלירט צו דער יודישער בעפעלקערונג, אַז זי זאָל באַין אופן זיך נישט בעטייליגען אין די רעקלאַמירטע אויספלוגען קיין דייטשלאַנד. זאָל דאָס דריטע רייך זיך בעגעגענען מיט אַ געהעריגען ווידערשטאַנד מצד דער יודישער געזעלשאַפט. (י.ט.א.)

הויז-בעזיצער און זיינע 11 לאָקאַטאָרען
פערמשפט צו 2 וואָכען אַרעסט פאַר צאָהלען דירה-געלד... דעם ווירט

(א) דער הויז-בעזיצער פון וואָלבאָרסקאַ 1, אַברהם קופערמינץ, איז שולדיג געווען פערלע-גענע שטייערען אַ סומע פון 15 טויזענד זל. דער 7-טער פינאַנץ-אַמט, האָט דערום געלעגט אַ סעקוועסטער אויפ'ן דירה-געלד. די איינוואוינער האָבען אונטערגעשריבען דעקלאַראַציעס, אַז זיי וועלען דאָס דירה-געלד צאָהלען דעם סעקוועסטראַטאָר.

דער ווירט האָט אָבער אָפּגעמאַכט מיט עטליכע לאָקאַטאָרען, זיי זאָלען אַ טייל דירה-געלד צאָהלען זיין פרוי אסתר קופערמינץ. דערפאַר איז דער ווירט, זיין פרוי און די לאָקאַטאָרען צוגע-צויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרט-ליכקייט, און נעכטען האָט דאָס געריכט פערמשפט:

אברהם און זיין פרוי אסתר קופערמינץ דוד באַנטשקאָווסקי, מרדכי ושאַלאַנטש, יוסף ראָ-זען, לייב ראָזען, יחיאל גוטפּילער, אברהם בינ-שטאָק, מאיר אַלעקסאַנדער, אריש גליקסמאַן, שמואל בינשטאָק, רייזעל גאַלינסקאַ און פישעל כושאַנאָווסקי יעדער צו 2 וואָכען אַרעסט׳

צוגעקוועטשט געוואָרען דורך אַ טראַמוואַי צו זיין אייגענעם וואַגען
טראַגישער פאַרפאַל אויף שטערלינגאַ-גאַס

(2) אויף שטערלינגאַ 13 האָט נעכטען אין אָוונד פּאַסירט אַן אויסערגעוועהנליך טראַגישער פאַל. דורך דער דערמאַהנטער גאַס איז געפאָהרען אַ לאַסט-וואָגען אָנגעלאָדען מיט פערשיד. סחורות. דער וואָגען איז געפיהרט געוואָרען דורך דעם פוהרמאַן יאַן ווערנער (מאַזאָוויעצקאַ 25), וועלכער איז געגאַנגען נעבען דעם וואָגען.

אין דעם מאָמענט איז אָנגעקומען דער טראַמוואַי. דער פוהרמאַן האָט נישט בצוויזען אַ וועקצוגעהען פון וואָגען און דער אומגליקליכער פוהרמאַן איז צוגעדריקט געוואָרען דורך דעם טראַמוואַי צו זיין אייגענעם וואָגען. ער איז שרעקליך צוקאַלעטשעט געוואָרען. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען-קאַסע.

לוסטראַציע אין „זגעזשאַנקאַ"
דער קאָנפליקט מיט די אַרבייטער דויערט

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, דויערט זייט דעם 12 דעצעמבער אַ איטאַלענישער שטרייק צוליב דעם, וואָס די דירעקציע האָט נישט אָפּגעהיטען די לוין-סטאַווקעס אין דער פירמע „זגעזשאַנקאַ".

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז אין דער פירמע פאָרגעקומען אַ לוסטראַציע פון אַרבייטס-אינספּעקטאָרען און פאָרשטעהער פון פראָפעסיאָנעלע פעראיינען, דערביי זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען אונאָרדנונגען ווי שלעכטע סאַניטאַרע בעדינגונגען, פעהלען פון ליכט א.א.וו.

עס זענען צונויפגעשטעלט געוואָרען אַ גאַנצע רייה פּראָטאָקאָלען, וועלכע וועלען בעטראַכט ווע-רען דורך דעם געריכט.

נאָך דער לוסטראַציע איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער פאַבריק, די קאָנפערענץ האָט קיין גינסטיגען רעזולטאַט נישט געגעבען. דער שטרייק האָט זיך פערשאַרפט.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

ציגעל-גאַס 27, טעל. 112-25. דיר.: דוד צעלמייסטער.

היינט, דאָנערשטאָג, 9.30 אָוונד הנחה-פאָרשטעלונג

אַלע בילעטען אין פּאַרטער נור 1 זל.

היינט קאַרל ציםבאַליסט'ס שלאַגער-אויפפיהרונג

מיט די איין-און-איינציגע פלאַם-פייערדיגע סובּרעטין

רעגינאַ צוקער

„דאָס חזנ'דל"

85-יעהריגער זקן איבערגעפאָהרען געוואָרען
דער קרבן איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל

(2) אויף זאַוואַדזקאַ 27 איז נעכטען פאָר-געקומען אַ טראַגישער פאַל, אויף דעם אָרט איז אַדורכגעגאַנגען דער 85-יעהריגער מענדעל אַב-ראַמסאָן, אין דעם מאָמענט איז אָנגעקומען אַ ראָל-וואָגען, וועלכער איז אַרויף אויף דעם זקן.

ס'איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָ-טאָוויע און דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט אַ צובראָכענע האַנד און עטליכע טיפע וואונדען אין קאָפּ. אַבראַמסאָן איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

בלוטיג געשלעג אויף מעסערס
אין וואַרט-זאַל אויפ'ן באַלוטער מאַרק

(2) עהרנעכטען אין אָוונד איז ביי דער טראַמוואַי-סטאַציע אויפ'ן באַלוטער מאַרק פאָרגע-קומען אַ בלוטיגער פאַרפאַל.

דער וואַרטע-זאַל איז געווען פול מיט פּאַסאַ-זשירען.

פלוצלינג איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווי-שען מיעטשיסלאַוו ראָזען (לימאַנאָווסקיעגאָ 15) און סטאַניסלאַוו טאַנדיס (זאַווישאַ 36), ביידע האָבען אַרויסגעכאַפּט מעסערס און זיך געוואָרפען איי-נער אויף דעם אַנדערען און זיך דערלאַנגט ווי ס'געהער צו זיין, די פּאָליציי האָט ליקווידירט דאָס געשלעג און ביידע פערבלוטיגטע אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט, וואו זיי זענען פערבאַנדאַזשירט גע-וואָרען דורך דעם דאָקטאָר פון דער אַרויסגע-רופענע פּאָגאָטאָוויע. געגען ביידע שלעגער איז צונויפגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון סוחרטום פון דער וועקצייג-בראַנזשע

אין צוזאַמענהאַנג מיטן באָיקאָט פון אַלע סחורות, וואָס שטאַמען פון דייטשלאַנד, האַלט דער וואַרשעווער קאָמיטעט פאַר דער ווירטשאַפטליכער אַנטי היטלער-אַקציע פאַר נויטיג צו מעלדען דעם סוחרטום פון דער וועקצייג-בראַנזשע, אַז די מעסערס צו די העקסלס-מאַשינען פון דער מאַרקע „מיצקעוויטש", וואָס ווערען פערקויפט דורך דער פירמע „פעליקס טאָמקעוויטש" אין וואַרשע, שטאַמען און זענען אויך אויסגעאַרבייט געוואָרען אין שוועדען. דאָס דאָזיגע איז פעסטגעשטעלט געוואָ-רען נאָך אַ גענויער אויספאָרשונג פון די ענט-שפּרעכענדע דאָקומענטען און בעווייזען. (י. ט. א.)

הלאַנג-קינאָ

„MIRAŻ"

11 ליסטאָפּאַר (קאָנסטאַנט.) 16

היינט און פאָלג. טעג!

דער בעסטער פוילישער פילם א. נ.:

דער זינגער פון וואַרשאַ

אין דער הויפּטראָל

EUG. BODO

אויסערן-פּראָגראַם: וואָכען-פּערמאַנט.

בילעטען צום פּרייז: III פּלאַץ – 54 גר., II פּלאַץ – 85 גר., I פּלאַץ – 1.09 גר. באַלקאָן – 75 גר.

ר. אײזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

69

— איך קען איך נאָר זאָגען איין זאַך, האָט דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר געזאָגט, איך האָב אויס-געפינען דאָס אָרט, וואו ס'געפינט זיך איצט...

— ראַלף ראָן, האָט פאַני אויסגעשריגען.

— ליידער נישט, וועגען איהם האָב איך קיין שום ידיעה נישט. דאַגעגען ווייס איך וואו ס'געפינט זיך שמעון מאַרקוס.

— שמעון? מאַרקוס? וואָס האָט ער פאַרא שייכות צו דעם אַלעם?

— איך ווייס, אַז איהר קענט איהם גאַנץ, איך ווייס, אַז ער איז געווען זעהר נאָהענט צו אייך.

— אָבער וואָס פאַרא שייכות האָט ער צו דעם דאָזיגען ענין.

— דאָס ווייס איך אַליין נאָך נישט, דאָס וועל איך ערשט זוכען, פאַני, איך וועל אייך אויסזאָגען נאָך אַ סוד, וועלכען איהר טאָ"ט דערווייל קיינעם נישט אויסזאָגען, אויב איהר וועט מיר דאָס פער-שפּרעכען, אַז איהר וועט האַלטען אַ סוד.

— פערשטעהט זיך, אַז אויב איהר וועט הייסען שווייגען וועט דאָס זיין פאַר מיר הייליג.

— אויב אַזוי זאָלט איהר וויסען, אַז איך האָב בעשלאָסען אין הסכם מיט דער מאַכט צו פאָהרען קיין פוילען, דאָרט וואו ס'געפינט זיך איצט שמעון מאַרקוס, כדי דאָרט ווייטער צו פיהרען די אויס-פאָרשונג וועגען דער ערמאָרדונג פון רובינער, איך וואַרט נאָר, אַז די פּוילישע פּאָליציי זאָל מיר ערלויבען צו קומען צו דעם צוועק קיין פוילען.

פאַני האָט איצט גאָרנישט פערשטאַנען.

— שמעון מאַרקוס? דער דאָזיגער אדעלמאַן זאָל האָבען אַ שייכות צום מאָרד, צו שמעון מאַרקוס האָט פאַני געהאַט זעהר שטאַרקע סענטימענטען זי האָט איהם פערלוירען פון אויג מיט'ן מאָמענט ווען זי איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל, זי האָט געמיינט, אַז מאַרקוס וועט זיך מעהר מיט איהר נישט זעהען און זי האָט זיך דערוועגען נישט בעמיהט, קיינמאָל אין לעבען וואָלט זי נישט גע-גלויבט און גלויבט נאָך איצט אויך נישט, אַז מאַרקוס זאָל האָבען וועלכען ס'אין שייכות צו אַ מאָרד.

— איהר וואונדערט זיך פאַני, וואָס מ'קען חושד זיין שמעון מאַרקוס אין אַנטייל אין אַ מאָרד. דאָס איז טאַקע אַ זעהר ריזיקאַלישע השערה, ווען מ'זאָל אָננעהמען זיין ביזאיצטיגען לעבען איז נישט פערהאַן קיין שום גרונד איהם אין עפּעס חושד צו זיין, אָבער דאָס לעבען איז אַזוי פערוויקעלט און גע-היימנישפול, אַז מ'קען גאָרנישט איבעררעכענען און פאַר גאָרנישט גאַראַנטירען, איבריגענס וואָלט איך איך נישט געוואָלט ספּעציעל מאַכען קיין שווער האַרץ, ווייל איך קען נאָך וועגען מאַרקוסן נישט זאָגען קיין שום קאָנקרעטעס, איינס איז אָבער פאַר מיר זיכער, אַז נישט אַלץ איז דאָ אין אָרדנונג. עפּעס שטעקט אין דעם לעצטען אויספיהרען זיך פון מאַרקוסן אַ געהיימניש, וועלכעס מוז ענטדעקט ווערען.

— און ווען [illegible], הער אינספּעקטאָר, בעקומען אַזאַ ערלויבניש פון דער פּוילישער פּאָ-ליציי.

— איך רעכען אַז יאָ אַלץ וועט געמאַכט אויפ'ן אַמטליכען וועג, אַזוי אַז ס'איז שווער צו גלויבען, אַז די פּוילישע פּאָליציי זאָל זיך נישט האַלטען אין די אינטערנאַציאָנאַלע פאָרשריפטען.

— און ווען רעכענט איהר אַוועקצופאָהרען פון דאַנען?

— ווי נאָר איך וועל בעקומען די צושטימונג פון פוילען.

אין דעם מאָמענט האָט מען מיטגעטיילט דעם פּאָליציי-אינספּעקטאָר, אַז פאַר איהם איז אָנגע-קומען מיט דער פּאָסט עפּעס אַ גרעסער פּעקעל, מ'-האָט איהם הערייבער געפּרעגט וואָס דערמיט צו טון.

— פאַר מיר אַ פּעקעל מיט דער פּאָסט? האָט דער אינספּעקטאָר איבערגעפרעגט, איך האָב קיין אַהנונג נישט ווער ס'האָט מיר דאָס געשיקט און וואָס דאָרט קען זיך געפינען, ברענגט מיר נאָר דאָס אַריין.

מ'האָט דעם אינספּעקטאָר אַריינגעבראַכט אַ גרעסער קוואַדראַט-פּעקעל פון אַן ערך 5 קילאָ די וואָג, דער אינספּעקטאָר האָט דעם פּאַקעט גענומען אין דער האַנד אַריין מיט דעם גרעסטען אומצוטרוי, ער האָט דאָס געדרעהט פון אַלע זייטען, איבערגע-קוקט, אַפילו געשמעקט דערצו און נאָך אַלץ נישט געוואָלט עפענען, דער אינספּעקטאָר האָט געשמייכעלט און באַלד ווידער ערנסט געוואָרען.

— אייער נייגיריגקייט איז אַזוי שטאַרק, האָט פאַני געזאָגט, און פונדעסטוועגען עפענט איהר דאָס נישט אויף, אַמגריכגסטען וואָלט דאָך געווען ווען איהר עפענט אויף דאָס פּעקעל און איהר וואָלט גלייך געוואוסט וואָס עס ענטהאַלט.

— מיר פּאָליציאַנטען האָבען אַזעלכע גענ, האָט דער אינספּעקטאָר געזאָגט, וואָס מיר דערפיה-לען יעדען ריח פון פריהער ווי געוועהנליכע מענשען און דעריבער טאַקע וועל איך איצט דעם דאָזיגען פּאַקעט נישט עפענען, ער געפעלט מיר נישט, קיין געשאַנק האָב איך דאָך פון קיינעם נישט בעקומען, ווייל איך ריכט זיך גאָרנישט דערויף, און ס'איז נישט פערהאַן קיין שום געלעגענהייט צוליב וועלכען אימיצער זאָל מיר שענקען אַ מתנה. קיין סוחר בין איך אויך נישט, אַז אימיצער זאָל מיר האָבען צוגעשיקט אַ מוסטער פון סחורות. מ'דאַרף זיין זעהר פאָרזיכטיג און אָפּגעהיטען, ס'איז גלייכער צו זיין פאָרזיכטיג איידער דערנאָך חרטה צו האָבען, איך וועל דעם פּאַקעט איצט נישט עפענען.

דער אינספּעקטאָר האָט גענוי שטודירט דעם אַדרעס אויפ'ן פּאַקעט, ער האָט אָנגעקוקט יעדעס אות בעזונדער זיך אָפּגעשטעלט דערויף און בטריוש איש געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ.

די האַנדשריפט איז מיר אַבסאָלוט נישט בעקאַנט, דער פּאַקעט איז נעכטען פאַרנאַכט אַרויס-געשיקט געוואָרען פון מאַנטשעסטער, וואו איך האָב כמעט נישט קיין בעקאַנטען און שוין זיכער נישט קיין משפּחה, ווער־זשע האָט מיר דאָס געקענט צושיקען?

ער האָט דעם פּאַקעט זעהר פאָרזיכטיג אַוועקגע-לעגט ביים פענסטער און געזאָגט צו פאַנין.

— מיר וועלען זיך איצט געזעגענען און איך רעכען, אַז מיר וועלען זיך באַכאַמאָל מאָרגען זעהען.

— געוויס וועל איך זיך בעמיהען מאָרגען אַהערצוקומען האָט פאַני געזאָגט און איז אַרויס פון צימער.

ערשט איצט האָט דער אינספּעקטאָר גענומען דעם פּאַקעט. אַרויפגעלייגט אויפ'ן טיש און פאָר-זיכטיג געעפענט. דער אינספּעקטאָר איז אַוועק אָפּ-געשפּרונגען אָן אַ זייט.

(פאָרטזעצונג קומט)

איז משוגעים-הויז „וועסאל-ע“ *)

די דריי, וואס דרעהען

אויפ'ן הויף איז פערהאנגען א ברונעם. א ברונעם אזא, וועלכען מ'זעהט נאך אויף הונדערטער לאדזער הייף — א גרויס ראד, צו וועלכען עס איז צוגעפעסטיגט אנ'אייזערנע שטאנג. וויל מען, אז אין רעזערוואואר, וועלכער געפינט זיך ערגיץ הארט, אונטער א דאך, זאל זיין גענוג וואסער פאר די אלע קראנען אין די צימערן, מוזען עטליכע מענשען דרייען פאר דעם ראד און פאר דער שטאנג, אזוילאנג, ביז עס רינט פון זיי דער שווייס, ביז זיי ווערען נאס, אדורכגעווייקט, ביז זיי פארעווען און... דער רעזערוואואר איז נאך אלס נישט פול און נאכמיטאג שנארכען די קראנען און זיי זאגען אן: — מיר זענען ליידיג — נישטא מעהר קיין טראפען וואסער אינ'ם בויך פון אונזער רעזערוואואר...

ביי לייטען פילט דעם רעזערוואואר אן, אנ'עלעקטרישער גולם — א מאטאר, וועלבער שוויצט נישט און פארעוועט נישט און איז אין א קאלטען נאוועמבער-טאג, נישט אויסגעשטעלט אויף א לונגען ענטצינדונג. אין דעם משוגעים-הויף אויף וועסאלע, טוען די דאזיגע ארבייט דריי גולם'ס... דריי משוגעים. צוויי — ביי דער שטאנג, ביידע מיט פערשלאסענע, צוגעמאכטע אויגען, ביידע מיט אפאטישע, גלייכגילטיגע פנים'ער, גארנישט אין דער וועלט אינטערעסירט זיי, גארנישט אין דער וועלט עקזיסטירט פאר זיי אויסער דער אויסגעמאסטענער ריטם פון דער אייזערנער שטאנג, וועלכע מאכט אדורך איהר גאנג אין קרייז ארויף און אראפ, אראפ און ארויף.

שטעהען זיי ביידע, ווי איינגעשפאנטע און לאזען זייערע קערפערס, זייערע הענט מיטשלעפען מיטן אייזערנעם כארכלענדיגען גאנג פון דעם ראד און זייערע קעפ, זייערע קראנקע מוחות וויגען זיך איב'ם ריטם פון ארויף-און-אראפ און אראפ-און-ארויף און... עס איז, מן הסתם, גוט זיי אזוי זיך צו לאזען פערוויגען פון דעם קלאס, דעם ראד, וועלכע זינגט זיי אין איינטאניגען, כארכעל-דיגען און גארנישט-זאגענדיגען נגון — עס איז א נארנישט פאר גארנישט — זייערע מוחות, זייער חוש השמוע איז גראד, ווי דער אייזערנער געבראזג א פערזשאווערטער און אפגעטעמפטער — שטעהען זיי בדחילו ורחימא און זענען עוסק בהלכות דרעהען און די שטערענס שוויצען, די פלייצעס הויקערן זיך און... די קערפערס פארעווען.

דער דריטער, וועלכער שפעהט און האלט דאס הענדטעל פונ'ם ראד, האט זיך נאכנישט „איינגעשפילט“, ער בונטעוועט זיך נאך קעגען דעם גולמדיגען, גארנישט זאגענדיגען ארויף-אראפ — ער האט צוויי קליינע, אבער ברענענדיגע אויגען, וועלכע צושפריצן זייערע פייערן אויף פערשידענע זייטען, און אין וועלכער זייט זיי טוען א שפריץ — לויפען זיי נאך די הענד און זיי פערלירען די קארבע פונ'ם ראד און די הענד דרעהען דעריבער נאר די לופט, אין געיעג נאך דער פערלוירענער קארבע.

— גבריאל, גבריאל, הייס איך! פערשרייבט מיך אויך!..

אוודאי, גבריאל האט קליינע אויגען, אבער לעבעדיגע. שפרינגענדיגע און טאנצענדיגע און ווילען אלעס וויסען; ווייניג געווען גבריאל'ן צו וויסען וואר עס מעג אלעס שחען... ווייניג געווען גבריאל'ן צו וויסען, ווען מען לייענט די מגילה און וואס עס איז דער דין מיט אנ'איי וואס ווערט געפוירען אין יום טוב.. גבריאל האט נאך געוואלט וויסען, וואס עס טוט זיך אין הימעל, וואס דער „יושב בשמים“ טוט דארט גאנצע טעג און ווי עס דערגעהט עפיס דארט זיין כלה וואס איז געשטארבען, גראד דריי טעג פאר דער חתונה...

— איהר האט זי אפשר געקענט? — זי איז געווען א שעהנע?

ניין, מיר האבען איהר נישט געקענט, אויך גבריאל האט איהר נישט געקענט — ער איז אין לאדז אויף דער דרוקער-גאס אין „שטיבעל“ געזעסען, עטליכע מסכתות אויף אויסוועניג געקענט, האט מען איהם אפגעגעבען א מזל טוב פון זיין חתן-ווערען, האט ער איהם מיט א שמייכעל צוגענומען, האט מען איהם שפעטער אנגעזאגט, אז זיין כלה, מיט וועלכער ער האט אין א פאר טאג ארום געדארפט געהן צו דער חופה, איז געשטארבען, האט ער אויך געשמייכעלט און... איז משוגע געווארען... אבער:

— עס וועט אדורכגעהן — טרייסט אונז גבריאל — ער וועט נאך צייט האבען, וועט ער זיך נעהמען דערצו...

— ווען וועט ער צייט האבען, גבריאל?

— אט, שוין גארנישט לאנג, איצט דארף ער דרעהען... איצט דארף ער אונז בעדויערען, אונדז, אזעלכע יונגע מענשען, וועלכע געהען גאר אויפ'ן אלטען און נישט אויפ'ן נייעם בית-עולם...

גבריאל איז זעהר צופרידען, עס איז איהם גוט דא. איין בעוואוסטזיין האט נאר גבריאל — ער פערשטעהט, אז נעבען משוגעים-הויז דארף זיין דער בית-עולם, ווייל — „פון משוגעת, ביז טויט איז נאר איין טריט“ — וואס, כ'בין נישט גערעכט? נאר פארוואס איז גראד נעבען משוגעים-הויז דער אלטער בית-עולם? — פארוואס נישט דער נייער?

— וואס איז גבריאל'ן א נפקא-מינה דער אלטער, צי דער נייער?

גבריאל צעשמייכעלט זיך, ער צעלאכט זיך, דאס בערדעל טרייסעלט זיך איהם, דער גאנצער קערפער:

— וועמען האט ער צו זוכען דא, אויפ'ן אלטען? און אויף דעם נייעם? — צי האבען מיר דען פערגעסען, אז ער האט געהאט א כלה? — א כלה...

גבריאל לאכט און טרייסעלט זיך — אזוי האט ער געמוזט לאכען, בעת מען האט איהם אנגעזאגט די בשורה פון איהר טויט... עס ווערט אונז אונהיימליך, דער חוט-השדרה פרעסטעלט.

זעליק י.

*) מיט אנ'אויספלוג פון דער יודישער לאנד-קענטשאפט=געזעלשאפט.

אפקלאנגען פון דער גנבה איז האפפארט'ס מאנופאקטור-געשעפט

(נא) אין יוני איז אויסגעפיהרט א גנבה אין האפפארט'ס מאנופאקטור=געשעפט (פעטריק. 15).

א טייל פון דער גנבה איז שפעטער געפונען געווארען ביי איצעק רובינאוויטש, ווייסאנד און חיים בראמבערג. געכטען זענען אלע דריי פערמשפט געווארען צו 6 חדשים תפיסה און 100 זל. שטראף.

גנבות

(א) זיגמונט קאפיטולא האט געפרובט ארויס צוגנב'ענען פון ברוך מילשטיינס עקספעדיציע, מיצלטשארסקא 1 א פעקעל סחורה אין דער ווערט פון 700 זל. דער גנב איז ארעסטירט.

פון גיטל וויאנזאווסקא'ס וואוינונג, לוטאמירסקא 40, האט מען צוגעגנבעט וועש און מלבושים פאר 600 זל.

מאריאן אנטאניעווסקי האט געמאלדען דער פאליציי, אז פון די טראמוואי-לאגערן אויף טראמוואיאווא 6 האט מען צוגעגנבעט פערשידענע חפצים פאר 400 זל.

פעסע ביאלקאווסקא פון נארוטאוויטשא 44 האט געמאלדען דער פאליציי, אז פון איהר וואוינונג האט מען צוגעגנבעט פערשידענע זאכען פאר 800 זלאטעס.

א באנדע פון יוגענדליכע גנבים

בעגנבענען איינזאמע פרויען

(2) לעצטענס גראסירען אין צענטער פון שטאט עטליכע יוגענדליכע פערשוינען, וועלכע געהען נאך פרויען און ווען זיי געהען אריין אין טויער אדער אויף די טרעפען רייסען די יונגען ארויס ביי די פרויען די האנדבייטלען און אנטלויפען.

אויף דעם אופן האט מען אויף אל. 1 מאי בעגנבעט א לעהרערין פון א פאלקס-שול, אויף פאלודניאווא גאס איז פארגעקומען א צווייטער פאל, וואו מ'האט אויף דעם אופן בעגנבעט א יודישע פרוי. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג און זוכט די חברה-לייט.

שוין זייט א רייהע פון יאהרען איז נישט נאטירט געווארען אזא שטילשטאנד

אויפן באנוועל-גארן=מארק

(אג) אין שייכות מיט די נאהנטע חגאות האבען מיר זיך געווענדעט צו איינעם פון די היגע אנגעזעהענסטע באנוועל-אגענטען וועגען אינפארמאציעס ווי עס זעהט אויס די לאגע אויף די מערק פון רויהען באנוועל, ווי אויך אויפן לאדזער באנוועל-גארן-מארק.

וואס שייך דער לאגע אויף די וועלט-מערק פון רויהען באנוועל, איז די טענדענץ א פעסטע. הגם קיין שום ספעציעלע סבות דערצו זענען נישט פערהאן, אויפן לאדזער באנוועל-גארן-מארק ווידער הערשט, לויט דער מיינונג פון אונזער אינפארמאטאר, אנ'ערנסטער שטילשטאנד, וואס איז שוין נישט נאטירט געווארען פון א רייהע יאהרען. דער בעסטער בעוויין דערפון איז דער פאקט, וואס די לאדזער שפינערייען האבען שוין זייט 2 חדשים נישט געמאכט קיין שום נייע קניות. דאס ערקלערט זיך מיט דער שלעכטער לאגע אויפ'ן טעקסטיל-מארק וואס הערשט לעצטענס אין דער בראנזשע.

יאנקעל אדלער

דער בעריהמטער יודישער קינסטלער צוגאסט אין לאדז

קיין לאדז איז נעכטען געקומען דער בעריהמטער יודישער קינסטלער, אונזער בן עיר, יאנקעל אדלער.

יאנקעל אדלער, וועלכער איז איינער פון די בעדייטענדסטע קונסטמאלער אין דער וועלט, האט פאר'ן היטלער-פעריאד פערנומען אנ'אנגעזעהענעם ארט אין דער מאדערנער דייטשער מאלעריי, און זיינע בילדער האבען זיך געפונען אין די מוזעיען פון כמעט אלע גרעסטע שטעט אין דייטשלאנד.

ער איז אויך א פרייז-טרעגער פון איניגע גרויסע קונסט-קאנקורסען.

נאך דער היטלער-איבערקעהרעניש איז יאנקעל אדלער אוועק קיין פאריז, וואו ער זעצט פאר מיט גרויס דערפאלג זיין קינסטלערישע טעטיגקייט.

איצט איז ער געקומען אויף א קורצע צייט קיין לאדז צו זיינע קרובים. אדלער איז אויך בעקאנט אלס איינער פון די מיטגרינדער און פיהרער פון דער נאכמלחמה'דיגער „יונג-יודיש“-בעוועגונג אין דער דיכטונג און פלאסטיק. דא וועט ער פערבלייבען א קורצע צייט, און מיר וועלען וואהרשיינליך האבען די געלעגענהייט צו בעקענען זיך מיט זיינע נייע ווערק.

פערזאמלונג פון דער האנד-ווערקער-באנק

די טעג איז אין לאקאל פון „הזמיר“ פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער האנדווערקער-באנק, פיאטריקאווער 20. דער פרעזעס פון ראט ה' ז. וויינגארטען עפענט די פערזאמלונג. אלס פארזיצער ווערט געוועהלט ה' מ. שייניאק, וועלכער לאדעט איין אין פרעזידיום די ה"ה: ד. פרידלאנד און פ. הערשקאוויטש, אלס סעקרעטאר ה' קראסקאפ. דעם טעטיגקייטס-בעריכט גיט אפ דער פערוואלטונגס-מיטגליד ה' א. קליינמאן, וועלכער ווייזט אן מיט פאקטען און ציפערען ווי די באנק ענטוויקעלט זיך א דאנק די מיהפולע ארבייט פון איניגע מיטגלידער פון דער פערוואלטונג און פון ראט. לויטן פארשלאג פון ה' ארנער ווערט איינשטימיג אויסגעדריקט דער אלטער פערוואלטונג און ראט צוטרוי.

דעבאטען ענטוויקלען זיך ביים בעשטימען די הויך פון קרעדיט פאר א מיטגליד. דער דירעקטאר ה' פאוסט לענט פאר די הויך 5.000 זל. ה' ל. בוים טרעט ארויס געגען אזא הויכען קרעדיט. ה' אדערבערג ערקלערט, אז 5,000 זל. איז צו ווייניג, אויב דער קרעדיטאר איז זיכער, קען מען געבען 10,000 זל. אויך. עס ווערט אנגענומען די הויך פון קרעדיט 10,000 זל. עס ווערט בעשטעטיגט דער פארגעלייגטער בודזשעט אויף דעם קומענדיגען יאהר.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: א. קליינמאן, ז. וויינגארטען, מ. קופפער, ראובן האפמאן, ראזענפעלד און מ. קאוויאר.

אין נייעם ראט די ה"ה: מ. פיין, ד. פרידלאנד, ל. מ. אדערבערג, ה. קראסקאפ, מ. פרינץ, י. לובלינסקי, ז. ארנער, ח. גריגבוים, מ. ד. פאפאווסקי, ל. נעווירץ, אדוו. גאלעווסקי און זילבערבערג.

Dr. med.
B. Robinson
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 10, tel. 131-86
נעמט אן פון 2–4 נאכמ. און פון 6–9 אוו.

Dr. **H. Rakowski**
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 8
אויף טראונגא 5, טעל. 137-34.

Dr. **REICHER**
פאלודניאווא 28, טעל. 201=93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע=בעהאנדלונג,
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
בעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

ראדיא=ווינקעל

כישוף פון 20-טן יאהרהונדערט

(טירען וואס עפענען זיך אליין, אויטאמאטישע אלארם-סיגנאלען. פאטאגראפישע אויפנאמען אין דער פינסטער)

דאס, וואס עס קומט איצט פאר אין אמעריקא אויפ'ן געביט פון ערפינדונגען, האט נישט זיין גלייכען איך דער געשיכטע פון דער מענשליכער ציוויליזאציע.

וועגען טעלעוויזיע, אט דער וואונדערבארער ערפינדונג, וואס גיט די מעגליכקייט איבערצושיקען לעבעדיגע בילדער אויפ'ן דראטלאזען וועג רעדט מען שוין היינט נישט. דאס איז שוין געווארען א וואכעדיגע זאך. עס ווערען שוין דארט איצט געמאכט אויף דעם געביט ערפאלגרייכע פרובען ביים טעלעפאנירען. מען זעהט זיך שוין איינער דעם אנדערען דורכ'ן טעלעפאן. ביים אויערהאלט מען ווי געוועהנליך דאס הער-טרייבעל און גלייכצייטיג זעהט מען אויף א מאט שייבעל פון טעלעפאן-אפאראט דאס געזיכט פון דער פערזאן מיט וועלכער מען רעדט.

לוידער ברענגען מיט זיך די דאזיגע אלע ערפינדונגען ביים איצטיגען מאמענט מעהר אומגליק פאר דער מענשהייט איידער גליק. אזוי למשל, האבען די 15 טויזענד פארטיערען און שווייצארס פון די גרויסע האטעלען, קינאס, טעאטערן און געשעפטען פון ניו-יארק אין איין שעהנעם טאג פלוצלונג פערלוירען זייער ברויט. מען דארף זיי שוין נישט. עס איז געגונג, אז אימיצער זאל איבערטרעטען די שוועל און די טירען עפענען זיך אליין און לאזען דורך דעם גאסט, באלד הערנאך פערמאכען זיי זיך ווידער אליין צו.

די אלע פארטיערען, וועלכע האבען איצט פערלוירען זייער פרנסה, האט אומגליקליך געמאכט דאס געהיימניספולע „עלעקטרישע אויג“. איינס איז קלאר, אז א דאנק די מאקסימיגע איגענשאפטען פונ'ם „עלעקטרישען אויג“, וואס רעאגירט אויף ליכט און שאטען וועט אונזער לעבען רייך ווערען אין בעקוועמליכקייטען. מען וועט זיך גארנישט דארפען מטריח זיין. דאס „עלעקטרישע אויג“ וועט שוין פאר אונז אלץ טון.

א צווייט וואונדער ווערט איצט געוויזען אויף די ניו-יארקער גאסען פאר די גרויסע שויפענסטער. עס איז שוין שפעט ביינאכט, דאס ליכט פון די „וויטרינעס“ איז שוין לאנג אויסגעלאשען. עס איז אבער גענוג, אז א דורכגעהער זאל זיך אפשטעלען ביים שויפענסטער און באלד ווערט די וויטרינע העל-בעלויכטען. אויך אין דעם פאל האט דאס „עלעקטרישע אויג“ דערזעהן דעם דורכגעהער און באלד געלאזט אין בעוועגונג דעם שטראם-קאנטאקט. עס איז גענוג, אז דער דורכגעהער זאל מאכען איין טריט צוריק און שוין איז דאס ליכט פון דער „וויטרינע“ אויסגעלאשען. מענשען שטעהען איצט אויף די גאסען גאנצע שעה'ן פאר די שויפענסטער און בעוואונדערן די דאזיגע נייע ערפינדונג.

דאס „עלעקטרישע אויג“ איז שוין אויך אנגעווענדעט געווארען אלס אלארם-סיגנאל געגען פערברעכער. א גנב למשל, קומט ערגעץ אריין שאשטיל אויף די שפיץ-פינגער אין קאבינעט-צימער פון א מיליאנער. אינ'ם צימער איז פולשטענדיג פינסטער און דער גנב צינדט זיך אן זיין טאשען-לאמפ. ער געהט צו צו דער קאסע און פלוצלונג הויבען אן קלינגען די אלארם-גלאקען אין גאנצען הויז און אפילו אין דער פאליציי, וועלכע איז אויך פעראייניגט מיט'ן צימער. גלייכצייטיג פערהאקען זיך אלע טירען און דער גנב בלייבט אין דער קלעם. באלמעהר — אין א ווינקעל פון דער קאסע געפינט זיך א קליין פאטאגראפיש אפאראטעל, וואס כאפט אויף אויטאמאטיש דאס געזיכט פונ'ם גנב.

די דאזיגע אלע פונקציעס האט אין משך פון א רגע ערפילט דאס „עלעקטרישע אויג“, וואס האט דערזעהן דעם גנב. דאס זעלבע „עלעקטרישע אויג“ צעהלט איצט מיט אנ'אויסערגעוועהנליכער שנעלקייט געלד. מען דארף דאס געלד בלויז אדורכלאזען דורך א ספעציעלער עפנונג. יעדע מטבע האט אנ'אנדער גרויס און דאס איז שוין גענוג, אז דאס „עלעקטרישע אויג“ זאל ענטשפרעכענד רעאגירען אויפ'ן שאטען, וואס יעדע מטבע ווארפט אויפ'ן „אויג“. דאס „עלעקטרישע אויג“ ווידער איז פעראייניגט מיט א רעכען-מאשין און לויט דעם ווי דאס „עלעקטרישע אויג“ שטעלט אן די ציפערען, אזוי רעכענט די מאשין.

דאס „עלעקטרישע אויג“ האט נאך זיין לעצט ווארט נישט געזאגט און ווי די אמעריקאנער ערפינדער פערזיכערען, וועט דאס „עלעקטרישע אויג“ נאך בעוויזען אונז נישט איין וואונדער אויפ'ן געביט פון ראדיא און טעלעוויזיע.

Dr. med. **L. Berman**
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	94.00
3 פראצענטיגע בודאוולאנע	45.25
4 " דאלארובקא	53.30
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	67.75
5 " ווארשאווער ס.-ב. 1934	59.13
5 " לאדזער	51.50
ענגלישער פונט	26.16
דאלאר אפיצ. 5.29,75 נישט אפיצ.	5.26
גאלד-דאלאר	8.91.50
גאלד-רובל	4.59
דייטשער מארק	1.99

Dr. med.
P. KOTOK
אינערליכע קראנקהייטען
ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11 טעגליך פון 4–5 נאכמ.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 20-טען דעצעמבער

6,45 פרימארגען-אוידיציע, 6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7,07 פליטען, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע קאנצערט, 11,57 צייט סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע איבערזיכט, 12,10 ערצעהלונג פאר קינדער, 12,30 שול-פרימארגען 1 ידיעות פון טאג, 1,05 פונ'ם ארבייטער מארק. 1,10 פארטזעצונג פון שול-פריהמארגען. 3,30 עקספארט ידיעות. 3,35 בערזע, 3,45 לייכטע מוזיק. 4,35 א לעקציע דייטש, 4,50 הערשפיל, 5,50 פאסט-קעסטעל, 6,05 פליטען, 6,10 רעפעראט פון די טעאטערן 6,15 פליטען, 6,45 „וואס דארף מען לייענען?" 7,00 קאנצערט פון מאנדאליסטען, 7,20 אקטועלער שמועס. 7,50 ספארט-ידיעות 8 לייכטע מוזיק. 8,45 אוונט ידיעות, 9 קאנצערט פון פוילישער מוזיק 9,45 פארלעזונג 10 רעקלאמע קאנצערט 10,15 טאנץ - לעקציע 10,35 טאנץ מוזיק 10,45 פליטען, 11 ידיעות קאמוניקאטען. 11,05 טאנץ מוזיק.

„בערעל-שמערעל"-טעאטער

שפילט היינט און מארגען.
איבערמארגען א.א.וו. א.וו.

און אויף איהם איז נישט חל די פעראָרדע-נונג צו „שליסען ס'געשעפט" פונקט 9.

פונקט פערקעהרט: ער האט זיך צוגעוואוינט צו אנהויבען שפילען פונקט 10. און האק איהם און בראק איהם, צי ס'איז דא לייזעכץ, צי חלילה נישטא קיין לייזעכץ – ער הערט אלע, ווי דעם קאטער, ער שפילט.

און שפילען צו שפילען איז נישט גלייך – ס'איז א שפילען פון שפילענלאנד. אדרבא, טוט א כאפ א קוק אין אנאנס, וועט איהר זעהען, מיט וועמען, איהר זעהט זיך דארט אלץ!

לעכער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן. שרודמיעסקא 8

צו רחל האלצער'ס אויפטריט אין פילהארמאניע

שבת, דעם 22-טען דעצעמבער ד. י. טרעט אויף אין פילהארמאניע די בעקאנטע דעם לאדזער פובליקום די פאפולערע רעציטאטארקע רחל האל-צער, וועלכע וועט אויספיהרען די נייעסטע שא-פונגען פון די בעדייטענדסטע אויטארס ווי: פרץ, אש, רייזען, ראוויטש, לוצקי, מאמבור, אשנדארף, איינהארן א.א. דער דאזיגער ווארט-קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

DR. MED
H. Różaner
הויט, וועגערישע און מענער-שוועכקראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 8-98.
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

פרעכטיגע דראמע פון אונגעוועהנ-ליכען אינהאלט.

„שפיאן № 13"

היינט פרעזענטירען מיר! פול מיט שפאנונג און עמאציעס, רעזשי פון בעקאנטען Ryszard Bolesławski
אין די הויפטראלען: Marion Davies, Gary Cooper

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען. אנהויב אין געוו. טאג 4.30 נאכמ., לעצטער סעאנס 10.15. שבת און זונטאג 12.30, לעצטער 10.15

אונזער גרויסער יום-טוב-פראגראם: קלעאפאטרא.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

שייטלען
מיט פאריזער שרינדעז
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא 15

פאר שאכטעל-מאכער, ליגירער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפעראטורען פון מעסערלעך פערשידענע מאשינען - טיילען און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

!!! פרנסה קען האבען ווער עס וועט דינגען אין מיין איינגעפיהרטע מאנופאקטור געשעפט אין בעסטען פונקט. אויף געוויסע מאנופאקטור-בראנזשעס אדער שניידער צו-דאטען. אפערטען אונטער „פרנסה".

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

פריוע פאסטענס

נויטיג א האנד-זאקען-ארבייטער. הערשגבוים, פיעטריקאווער 116 צווייטער איינגאנג לינקס פארטער.

פון זאפארט געזוכט א טיכטיגען אגענט און עקספעדענט מיט קאנטשאפט אין א ביינוועל און שטריק-פארבעריי, פאמארסקא 53 אין דער פארבעריי. 5433

Sprzedawcy (kolporterzy) gazet poszukiwani. Zgłaszać się Śródmiejska 22 od 4–6 po poł. Portjer wskaże. Natychmiastowy dobry zarobek.

Potrzebny subjekt fryzjerski Pomorska 24, H. Szczygielski.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוונד.

Dr. med. **N. Kajzer**
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
בזשעזשינער 24 (רוג מלינארסקא)
נעמט אן פון 10–12 און פון 4–7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראַוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
אפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן פאר אונפערמעגליכע — ביליגערע פרייזן.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמיע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
וועגעריש-קראנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען טעג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

ווייבטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגען
מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50
געדענקט די אדרעס
Modystka „TOLA"
23 Zawadzka 23

סענסאציע, געדענקט די אדרעס!
קליידער, אנצוגען, פאלטאס, סוועטערס ווי אויך פוטער און וועש
וואשט, רייניגט כעמיש און פארבט
רעיעל און צו קאנקורענץ-פרייזען
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
מלינארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)
אונזערע פרייזען: פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, א ווינטער-פאלטען פון 4 זל. אנ'איבערהעמד 50 גר. א קאלנער 15 גר.

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען שראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענט (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע שטראמען פאר שטערצליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג!
אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

דעם בעריהמטען ספעציאליסט-ארטאפעד ה' דיר. י. ראפאפארט, אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דריק איך היערמיט אויס מיין הערצליכען דאנק און ערקלער עפענטליך, דאס זיין מיר צוגעפאסטער ארטאפעד. הייל-באנדאזש האט מיר ווירקליך אהן אפעראציע מיין פערעלטערטען זעהר ליידענדען ברוך וואונדערבאר געהאלפען איבער אלע מיינע ערווארטונגען. איך בלייב איהם דערפאר אייביג דאנקבאר, און עמפפעהל היערמיט אלע ברוך-ליידענדע. ווּשעשען 1934. א. זאיאנץ, לאדז, נאווראמיעסקא 4.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט שפאלטען
פאר'ן טעקסט – 40 – 60 – 4
אין טעקסט – 12 – 16
נאכ'ן טעקסט
הינטער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט
נעקראלאגען – 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קלייניגע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אין היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא 1 דאל.

פאהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס ווערען נישט אום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצושטעלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און שטיל פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניס. אין קען בייטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman